

# CADRUL DE REFERINȚĂ AL COMPETENȚELOR PENTRU CULTURĂ DEMOCRATICĂ



**Volumul 2**

Descriptori de competențe  
pentru cultură democratică



# CADRUL DE REFERINȚĂ AL COMPETENȚELOR PENTRU CULTURĂ DEMOCRATICĂ

## **Volumul 2**

**Descriptori de competențe  
pentru cultură democratică**

Consiliul Europei

Ediția originală în limba engleză:  
Reference Framework of Competences  
for Democratic Culture – volume 2

Ediția în limba franceză:  
*Cadre de référence des compétences pour  
une culture de la démocratie – Volume 2*

*Părerile exprimate în această lucrare sunt  
responsabilitatea autorilor și nu reflectă  
neapărat politica oficială a Consiliului  
Europei.*

Toate drepturile sunt rezervate. Nici o parte din această publicație nu poate fi tradusă, reprodusă sau difuzată sub nici o formă sau prin nici un mijloc, electronic (CD-Rom, internet etc.) sau mecanic, inclusiv prin fotocopiere, înregistrare sau cu ajutorul unui sistem de stocare și recuperare, fără permisiunea prealabilă în scris a Directoratului Comunicare (F-67075 Strasbourg Cedex sau publishing@coe.int)

Ilustrații: iStockphoto.com  
Designul copertei și așezarea în pagină: Departamentul de Producție a Documentelor și Publicațiilor (SPDP), Consiliul Europei

Council of Europe Publishing  
F-67075 Strasbourg Cedex  
<http://book.coe.int>

ISBN 978-92-871-8573-0  
(set de trei volume)

© Council of Europe, aprilie 2018  
Tipărită la Consiliul Europei

# Cuprins

---

<b>CUVÂNT ÎNAINTE</b>	<b>5</b>
<b>PREFAȚĂ</b>	<b>7</b>
<b>MULȚUMIRI</b>	<b>9</b>
<b>INTRODUCERE</b>	<b>11</b>
<b>CAPITOLUL 1 – DESCRIPTORII CHEIE</b>	<b>15</b>
<b>CAPITOLUL 2 – SETUL DE DESCRIPTORI VALIDAȚI</b>	<b>25</b>
<b>CAPITOLUL 3 – PROCESUL DE DEZVOLTARE, TESTARE ȘI SCALARE A DESCRIPTORILOR</b>	<b>53</b>
<b>CONCLUZII</b>	<b>57</b>
<b>LECTURI SUPLIMENTARE</b>	<b>59</b>

Pentru o informare rapidă, Modelul competențelor pentru cultură democratică poate fi găsit pe pagina îndoită de la sfârșitul acestei publicații.



# Cuvânt înainte

---

**L**egile și instituțiile democratice pot funcționa în mod eficace doar atunci când au la bază o cultură a democrației. În acest sens, educația este o componentă esențială. Acestea au fost concluziile celui de-al Treilea Summit European al Șefilor de Stat și de Guvern al Consiliului Europei din Varșovia în 2005. Pornind de aici, organizația noastră a primit sarcina de a „promova o cultură democratică în rândul cetățenilor”. Pentru aceasta, este important să ne asigurăm că tinerii dobândesc cunoștințe, valori și capacitatea de a fi cetățeni responsabili în societăți democratice moderne și diverse.

De atunci, statele membre au demarat o serie de inițiative în acest domeniu. Ceea ce a lipsit a fost o abordare și înțelegere clară a scopurilor comune în educația pentru cetățenie. Cadrul nostru de referință al competențelor pentru cultură democratică a fost conceput pentru a umple acest gol.

Nevoia urgentă pentru acesta a fost adusă în atenție de numeroasele atacuri teroriste recente din Europa. Educația este o investiție pe termen mediu și lung pentru prevenirea extremismului și radicalismului violent, dar trebuie să începem de acum. Astfel, Modelul de competențe (inclus în Volumul 1 al Cadrului de Referință) a fost primit în unanimitate de Conferința Miniștrilor Educației din cadrul Consiliului Europei din 2016, la cea de-a 25-a sesiune din Bruxelles.

Acest Cadru de Referință este rezultatul unei consultări și testări ample în cadrul statelor membre ale Consiliului Europei și nu numai. Este construit pe principii comune societăților noastre democratice. Definește instrumentele și înțelegerea critică pe care trebuie să le dobândească elevii de la toate nivelurile de educație pentru a avea sentimentul de apartenență și a contribui în mod pozitiv la societățile democratice în care trăim. Astfel, oferă sistemelor de educație un scop comun acțiunii lor respectând totodată o diversitate de abordări pedagogice.

Scopul acestui Cadru de Referință este să sprijine statele membre în dezvoltarea unor societăți deschise, tolerante și diverse prin educație. Sper să adopte acest instrument și să beneficieze de el.

**Thorbjørn Jagland**

*Secretar General  
al Consiliului Europei*





# Prefață

---

În ce fel de societate vor trăi mâine copiii noștri? O parte importantă a răspunsului la această întrebare are în vedere educația pe care le-o oferim astăzi..

Educația are un rol esențial în construirea viitorului și reflectă lumea pe care vrem să o pregătim pentru generațiile următoare.

Democrația este unul dintre cei trei piloni ai Consiliului Europei și nu ar trebui să existe nici un fel de ezitare în rândul statelor membre că aceasta trebuie să rămână un fundament cheie pentru societățile noastre viitoare. Deși instituțiile noastre sunt solide, vor funcționa într-un mod cu adevărat democratic doar dacă cetățenii sunt pe deplin conștienți nu doar de dreptul lor de a vota ci și de valorile pe care instituțiile noastre le reprezintă. Sistemele noastre de educație și școlile trebuie să-i pregătească pe tineri să devină indivizi activi, participativi și responsabili: societățile complexe, multiculturale și într-o evoluție rapidă în care trăim nu pot funcționa cu mai puțin de atât. În zorii unei epoci a calculatorului cuantic și inteligenței artificiale este cu atât mai important ca tinerii noștri să fie echipați cu valori, atitudini, abilități, cunoștințe și înțelegere critică care să le permită să ia decizii responsabile în ceea ce privește viitorul lor.

Punctul de plecare pentru dezvoltarea Cadrului de Referință al Competențelor pentru Cultură Democratică al Consiliului Europei a fost convingerea că una din misiunile principale ale sistemelor de educație, școlilor și universităților ar trebui să fie pregătirea pentru cetățenie democratică. Acest lucru presupune să se asigure că elevii știu și înțeleg provocările cu care se confruntă și consecințele deciziilor pe care le iau, ce pot să facă și ce nu ar trebui să facă. Pentru a putea face aceste lucruri, trebuie să aibă nu doar cunoștințe, ci și competențele relevante – iar scopul Cadrului de Referință este să definească aceste competențe.

Cadrul de Referință în sine cuprinde trei volume.

Primul volum conține Modelul de Competențe, așa cum a fost stabilit de o echipă multidisciplinară de experți internaționali în urma unei consultări și cercetări extinse. Cele 20 de competențe sunt împărțite în patru categorii – Valori, Atitudini, Abilități și Cunoștințe și înțelegere critică – și sunt însoțite de informații despre istoricul modelului, cum a fost dezvoltat și cum ar trebui folosit.

Volumul 2 conține o serie de afirmații care definesc scopuri și rezultate ale învățării pentru fiecare competență. Acești descriptori au menirea de a ajuta profesioniștii din domeniul educației să creeze situații de învățare care să le permită să observe comportamentul elevilor în legătură cu o anumită competență. Descriptorii au fost testați de școli și profesori voluntari din 16 state membre.

Volumul 3 oferă îndrumări cu privire la modul în care poate fi folosit Modelul de Competențe în șase contexte educaționale. Alte capitole vor fi adăugate la momentul potrivit.

Cadru de Referință este oferit ca un instrument care să inspire abordări individuale în dezvoltarea competențelor pentru cultură democratică, aderând totodată la un scop comun. Deși nu se impune nici o obligație de a folosi volumele într-un anumit fel, ele sunt concepute ca un tot unitar și coerent și recomandăm profesioniștilor din domeniul educației să se familiarizeze cu întregul cadru înainte de a decide pe cont propriu.

Sunt foarte mândră să prezint acest Cadru de Referință al Competențelor pentru Cultură Democratică statelor noastre membre. Elaborarea sa a implicat dedicare și este un exemplu de consultare și receptivitate. Sper ca mulți dintre dumneavoastră să îl folosiți în spiritul în care este oferit: o contribuție la eforturile de a crea o societate viitoare în care să fim fericiți să-i vedem pe copiii noștri trăind.

**Snežana Samardžić-Marković**  
*Consiliul Europei*  
*Director General pentru Democrație*

# Mulțumiri

---

## **Echipa de autori**

Cadrul de Referință al Competențelor pentru Cultură Democratică a fost dezvoltat de Departamentul Educație în cooperare cu următorii experți internaționali:

Martyn Barrett

Luisa de Bivar Black

Michael Byram

Jaroslav Faltýn

Lars Gudmundson

Hilligje van't Land

Claudia Lenz

Pascale Mompoin-Gaillard

Milica Popović

Călin Rus

Salvador Sala

Natalia Voskresenskaya

Pavel Zgaga

## **Departmentul Educație al Consiliului Europei**

Directorul Departamentului: Sjur Bergan

Șeful Direcției Politici Educaționale: Villano Qiriazzi

Manager principal de proiect: Christopher Reynolds

Asistenți: Mireille Wendling, Claudine Martin-Ostwald

## **Sprijin și asistență**

Departamentul Educație al Consiliului Europei le mulțumește în mod deosebit următoarelor persoane pentru sprijinul lor valoros:

- ▶ Josep Dallerès și Esther Rabasa Grau, Reprezentanți permanenți ai Principatului Andorrei în Consiliul Europei din 2012 până în 2017;
- ▶ Germain Dondelingert, Jindřich Fryč și Etienne Gilliard, Președinți ai Comitetului de conducere pentru Politici și Practici Educaționale din cadrul Consiliului Europei din 2012 până în 2018;
- ▶ Ketevan Natriashvili, Ministru adjunct al Educației, Georgia.

Proiectul de dezvoltare a Cadrului de Referință al Competențelor pentru Cultură Democratică a beneficiat de sprijinul activ și financiar al ministerelor educației din Andorra, Belgia, Cipru, Republica Cehă, Georgia, Grecia și Norvegia.

Departamentul Educație dorește să mulțumească, de asemenea, Centrului European Wergeland și Institutului Intercultural Timișoara pentru sprijinul lor considerabil în procesul de formare și pilotare.

### **Contribuții**

Departamentul Educație al Consiliului Europei este îndatorat și următoarelor persoane pentru feedback-ul și contribuțiile lor valoroase în timpul dezvoltării Cadrului de Referință al Competențelor pentru Cultură Democratică:

Erik Amnå, Mattia Baiutti, Léonce Bekemans, Cezar Bîrzea, Lavinia Bracci, Fabiana Cardetti, Marisa Cavalli, Aidan Clifford, Daniel Coste, Que Anh Dang, Leah Davcheva, Darla Deardorff, Miguel Angel García López, Ralf Gauweiler, Rolf Gollob, Fernanda González-Dreher, Richard Harris, Prue Holmes, Bryony Hoskins, Caroline Howarth, Ted Huddleston, Elene Jibladze, Andreas Körber, Ildikó Lázár, Rachel Lindner, Petr Macek, Julia Marlier, Guillaume Marx, David Muller, Natia Natsvlshvili, Oana Nestian Sandu, Reinhild Otte, Stavroula Philippou, Alison Phipps, Agostino Portera, Marzena Rafalska, Monique Roiné, Roberto Ruffino, Florin Alin Sava, Hugh StarCheie, Olena Styslavska, Angela Tesileanu, Felisa Tibbitts, Judith Torney-Purta, Angelos Vallianatos, Manuela Wagner, Charlotte Wieslander, Robin Wilson, Ulrike Wolff-Jontofsohn, Fatmiroshe Xhemalaj.

Nu în ultimul rând, Departamentul Educație dorește să-și transmită mulțumirile sincere tuturor profesorilor, formatorilor de profesori și managerilor de școli care au pilotat descriptorii pentru dedicarea și cooperarea lor.



## Introducere

---

**P**entru fiecare dintre cele 20 de competențe din Cadrul de Referință al Competențelor pentru Cultură Democratică (numit de aici înainte Cadrul de Referință), au fost concepuți și testați descriptori de competență. Așa cum a fost menționat în Volumul 1, aceștia au scopul de a:

1. sprijini evaluarea nivelului actual de dezvoltare a fiecărei competențe al unei persoane sau al unui grup, pentru a identifica arii de dezvoltare ulterioară și nevoi de învățare sau pentru a identifica nivelul obținut după o perioadă de învățare;
2. servi ca referință sau instrument pentru profesioniștii din domeniul educației în elaborarea, implementarea și evaluarea intervențiilor educaționale în contexte formale și non-formale.

Descriptorii sunt afirmații care se referă la un comportament observabil concret al unei persoane cu un anumit nivel de competență.

Există multe modalități prin care o persoană poate exprima, printr-un comportament observabil, gradul în care stăpânește orice competență, și acesta este și cazul CCD. Totuși, pentru a operaționaliza competențele, trebuie identificate acele comportamente care pot demonstra fără nici o îndoială faptul că persoana are un anumit nivel de însușire a unei competențe specifice.

Descriptorii din listele de mai jos satisfac această cerință deoarece sunt rezultatul unui proces sistematic de dezvoltare și testare cu un număr mare de practicieni din

domeniul educației și au fost pilotați în contexte educaționale concrete în diferite țări din Europa. Acest proces este descris în Capitolul 3 al acestui volum.

Există două seturi de descriptori care au rezultat din procesul de pilotare a descriptorilor:

- ▶ Capitolul 1 prezintă un set de 135 de descriptori cheie, care constă dintr-un număr lărgit de descriptori pentru fiecare competență, care indică în mod clar unul dintre cele trei niveluri de dezvoltare: de bază, intermediar și avansat;
- ▶ Capitolul 2 conține o listă mai dezvoltată de 447 descriptori, care include, pe lângă descriptorii cheie, descriptori suplimentari validați, unii relaționați cu un anumit nivel de competență, iar alții aflați între nivelul de bază și cel intermediar, sau între nivelul intermediar și cel avansat (identificați în tabelele cu descriptori ca BI și, respectiv, IA). Pentru o referință mai ușoară, fiecare descriptor are un număr de identificare și, acolo unde este relevant, este indicat și numărul descriptorului cheie din Capitolul 1.

Deși unii descriptori par foarte asemănători unii cu alții și au sensuri apropiate, sunt incluși pentru a oferi utilizatorilor posibilitatea de a alege (și pentru cazul în care unul dintre ei este mai ușor de tradus).

În cazul a 14 dintre cele 20 de competențe, există doi descriptori cheie pentru fiecare nivel de dezvoltare al competenței. Există unele excepții de la această regulă generală care sunt explicate în continuare.

Doar un descriptor a fost validat pentru nivelul intermediar al competenței „valorizarea diversității culturale”, pentru nivelul avansat al competenței „responsabilitate” și pentru nivelul de bază al competenței „cunoștințe și înțelegere critică referitoare la limbă și comunicare”.

Pentru „valorizarea democrației, justiției, dreptății, egalității și statului de drept”, au fost incluși în lista de descriptori cheie trei descriptori pentru fiecare nivel de dezvoltare a competenței. Și în cazul competenței „toleranța la ambiguitate” există trei descriptori cheie pentru nivelul intermediar și avansat.

De asemenea, având în vedere complexitatea „cunoștințelor și înțelegerii critice referitoare la lume”, au fost incluși și șase descriptori cheie pentru nivelul de bază și cel avansat și șapte descriptori cheie pentru nivelul intermediar de competență.

Procesarea statistică a datelor care au fost colectate în timpul pilotării descriptorilor asigură natura lor cumulativă. Acest lucru înseamnă că este foarte probabil ca, atunci când o persoană prezintă în mod constant și fără sprijin comportamentul descris de un descriptor asociat cu nivelul avansat, acea persoană să dea dovadă și de comportamentele descrise de descriptorii pentru nivelurile intermediar și de bază. În mod similar, este foarte probabil ca o persoană care prezintă comportamentul descris de descriptorii asociați cu nivelul intermediar de competență să poată da dovadă și de comportamentele corespunzătoare nivelului de bază de dezvoltare a competenței.

Totuși, acest lucru nu presupune faptul că, odată ce o persoană a ajuns la un anumit nivel de competență, aceasta poate doar să crească acest nivel de dezvoltare a competenței respective. Diferiți factori, incluzând avansarea în vârstă, schimbări ale mediului social, experiențe traumatizante și așa mai departe, pot duce la o regresie

temporară a anumitor competențe și pot genera nevoia de sprijin suplimentar pentru a reveni la un nivel mai înalt de dezvoltare.

Pentru a asigura relevanța lor directă pentru practica diferiților profesioniști din domeniul educației, descriptorii de competență au fost formulați folosind limbajul rezultatelor învățării. Asta înseamnă că fiecare începe cu un verb de acțiune urmat de un obiect al aceluși verb, iar comportamentul descris poate fi observat și evaluat. Având în vedere și faptul că, așa cum a fost menționat în Volumul 1, competențele apar de obicei în grupuri, acest lucru înseamnă că un set de descriptori de competențe diferite poate fi folosit în primul rând pentru a defini rezultate ale învățării pentru activități educaționale. Totuși, acest proces nu trebuie aplicat într-o manieră simplistă, deoarece este important de remarcat faptul că descriptorii sunt legați mai degrabă de capacități decât de reușite obținute în cadrul unei singure activități de învățare specifice. Pentru o discuție despre distincția dintre capacitate și reușită, vezi Capitolul 3 despre evaluare din Volumul 3 al Cadrului de Referință.

Cele trei niveluri de dezvoltare a competențelor (de bază, intermediar și avansat) în care au fost împărțiți descriptorii de competențe nu trebuie asociate strict cu nivelurile de educație. Cu siguranță că există elemente, mai ales în ceea ce privește cunoștințele și înțelegerea critică, în cazul cărora nivelul avansat apare mai probabil la niveluri mai înalte de educație. Totuși, în cazul valorilor, atitudinilor și abilităților, multe elemente pot fi dobândite de la o vârstă timpurie, chiar dacă sunt dezvoltate mai profund mai târziu.

Folosirea de descriptori de competență este strâns legată de observare. Realizată în mod regulat, observarea devine parte integrantă a procesului de predare-învățare. În viața lor profesională cotidiană, profesorii sunt observatori experimentați ai elevilor, chiar dacă nu sunt întotdeauna conștienți de felul în care și de ceea ce observă sau de felul în care procesează rezultatele acestei observări. Totuși, atunci când se observă comportamentul elevilor în contextul CCD și se folosesc descriptorii ca reper, procesul trebuie să aibă un scop și să fie planificat cu grijă.

În acest context, trebuie luate în considerare câteva aspecte:

- ▶ Observarea trebuie să se realizeze astfel încât să nu perturbe procesul de învățare sau să îi facă pe cei ce învață să se simtă incomod.
- ▶ Observarea trebuie să cuprindă o varietate de situații, incluzând răspunsul elevului la sarcini specifice, munca individuală din clasă, interacțiunile cu profesorul și cu ceilalți colegi în timpul activităților comune, precum și comportamentul în timpul pauzelor, înainte și după orele de curs sau în timpul activităților extracurriculare.
- ▶ Deoarece competențele pentru cultură democratică se manifestă în grupuri, ar putea fi necesară relaționarea comportamentelor într-o situație specifică cu un set de descriptori și nu doar cu un singur descriptor.
- ▶ Folosirea descriptorilor facilitează nu doar observarea, ci și înregistrarea comportamentului observat: este mult mai ușor să se facă o referire la codul atribuit descriptorilor relevanți decât să se facă o întreagă descriere a comportamentului observat. O observare de calitate se bazează pe notițe și nu pe memorie.

- ▶ Observarea trebuie să se concentreze asupra comportamentului verbal, para-verbal și non-verbal și să ia în considerare, pe lângă ceea ce se spune și face, aspecte precum contactul vizual, atitudinile, exprimarea emoțiilor etc.
- ▶ Observarea comportamentului reflectat de un anumit descriptor trebuie făcută în mod constant, într-o anumită perioadă de timp, și să nu se bazeze doar pe prima impresie, pe convingeri, așteptări și preferințe personale ale observatorului sau pe vreun moment sau activitate specifică. O anumită manifestare a unui comportament poate fi și accidentală sau generată de factori de care observatorul nu este conștient, în vreme ce lipsa manifestării unui comportament poate fi rezultatul faptului că elevului nu i s-a dat șansa de a manifesta acel comportament.

Deoarece abilitățile de ascultare și observare sunt o componentă importantă a modelului de CCD, atât profesorii cât și elevii ar putea și ar trebui să și le dezvolte. În acest context, observarea colegilor poate fi un instrument eficace pentru dezvoltarea abilităților de observare.

Observarea comportamentului bazată pe descriptorii este un instrument eficace pentru diagnosticarea decalajelor de învățare, făcând posibilă elaborarea de planuri personalizate bine direcționate și folosirea adecvată a strategiilor de diferențiere și/sau sprijinire a elevilor în procesul de învățare graduală.

Alte aspecte referitoare la folosirea descriptorilor, precum și revizuirea unora dintre riscurile de utilizare incorectă, sunt prezentate în capitolul despre descriptorii din Volumul 1 al Cadrului de Referință. Discuții despre modul în care descriptorii pot fi folosiți în conceperea curriculei, în evaluare, în crearea și implementarea de activități educaționale, precum și în planificarea utilizării Cadrului de Referință într-o abordare integrată sunt prezentate în capitolele respective din Volumul 3





## Capitolul 1

# Descriptorii cheie

---

### Valori

#### 1. Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului

---

1	Susține că drepturile omului trebuie întotdeauna protejate și respectate	De bază
2	Susține că drepturile specifice ale copiilor trebuie respectate și protejate de societate	
3	Apără ideea că nimeni nu va fi supus torturii, unei pedepse sau unui tratament inuman sau degradant	Intermediar
4	Susține că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului	
5	Apără ideea că persoanele aflate la închisoare, deși sunt supuse unor restricții, nu înseamnă că merită mai puțin respect sau demnitate decât oricare altă persoană	Avansat
6	Exprimă părerea că toate legile trebuie să fie compatibile cu standardele și normele internaționale privind drepturile omului	

## 2. Valorizarea diversității culturale

7	Promovează ideea că trebuie să fim toleranți față de credințele diferite pe care le au alte persoane în societate	De bază
8	Promovează ideea că întotdeauna trebuie să ne străduim să dezvoltăm o înțelegere reciprocă și un dialog semnificativ între persoane și grupuri care sunt percepute ca „diferite” unele de altele	
9	Exprimă părerea că diversitatea culturală dintr-o societate trebuie să fie valorizată și apreciată	Intermediar
10	Susține că dialogul intercultural trebuie folosit pentru a ne ajuta să ne recunoaștem diferitele identități și apartenențe culturale	Avansat
11	Susține că dialogul intercultural trebuie folosit pentru a dezvolta respectul și o cultură a „conviețuirii”	

## 3. Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și statului de drept

12	Susține că școlile trebuie să îi învețe pe elevi despre democrație și cum să acționeze ca cetățeni democrațici	De bază
13	Exprimă părerea că toți cetățenii trebuie să fie tratați în mod egal și imparțial în fața legii	
14	Susține că legile trebuie întotdeauna să fie aplicate și îndeplinite în mod echitabil	
15	Susține că alegerile democratice trebuie întotdeauna organizate în mod liber și corect, conform standardelor internaționale și legislației naționale și fără nici un fel de fraudă	Intermediar
16	Exprimă părerea că, atunci când un funcționar public își exercită puterea, acesta nu trebuie să abuzeze de acea putere și să depășească limitele autorității sale legale	
17	Exprimă sprijin pentru ideea că instanțele judecătorești trebuie să fie accesibile tuturor astfel încât oamenilor să nu le fie negată șansa de a iniția o acțiune în justiție pentru că e prea scump, complicat sau anevoios	
18	Exprimă sprijin pentru ideea că cei cărora le e încredințată puterea legislativă trebuie să se supună legii și unei supravegheri constituționale corespunzătoare	Avansat
19	Exprimă părerea că publicul trebuie să aibă acces la informațiile despre politicile publice și implementarea lor	
20	Susține că trebuie să existe măsuri eficiente împotriva acțiunilor autorităților publice care încalcă drepturile civile	

## Atitudini

### 4. Deschidere spre alteritate culturală

21	Manifestă interes pentru a învăța despre credințele, valorile, tradițiile și viziunile asupra lumii ale altor persoane	De bază
22	Exprimă interes pentru călătoriile în alte țări	
23	Exprimă curiozitate față de alte credințe, interpretări, orientări și apartenențe culturale	Intermediar
24	Exprimă apreciere pentru oportunitatea de a avea experiența altor culturi	
25	Caută și acceptă oportunități de a întâlni oameni cu valori, obiceiuri și comportamente diferite	Avansat
26	Caută să aibă contact cu alte persoane pentru a învăța despre cultura lor	

### 5. Respect

27	Oferă spațiu celorlalți pentru a se putea exprima	De bază
28	Exprimă respect față de alte persoane ca ființe umane egale	
29	Îi tratează pe toți oamenii cu respect indiferent de mediul cultural din care provin	Intermediar
30	Exprimă respect pentru persoanele care au statut socio-economic diferit de cel propriu	
31	Exprimă respect pentru diferențele religioase	Avansat
32	Exprimă respect pentru persoanele care au opinii politice diferite de cele proprii	

### 6. Spirit civic

33	Exprimă că este dispus(ă) să coopereze și să lucreze cu ceilalți	De bază
34	Colaborează cu alte persoane pentru cauze de interes comun	
35	Exprimă angajament de a nu rămâne un spectator atunci când demnitatea și drepturile celorlalți sunt încălcate	Intermediar
36	Discută despre ceea ce se poate face pentru a îmbunătăți situația comunității	
37	Exercită obligațiile și responsabilitățile aferente cetățeniei active la nivel local, național sau global	Avansat
38	Se menține informat(ă) în ceea ce privește chestiunile civice	

## 7. Responsabilitate

39	Arată că acceptă responsabilitatea pentru propriile acțiuni	De bază
40	Dacă rănește sentimentele unei persoane, își cere scuze	
41	Își face treaba la timp	Intermediar
42	Dă dovadă că își asumă responsabilitatea pentru propriile greșeli	
43	Își respectă angajamentele față de alții în mod constant	Avansat

## 8. Autoeficacitate

44	Exprimă încredere în propria abilitate de a înțelege diferite lucruri	De bază
45	Exprimă încredere că poate să desfășoare activitățile pe care le-a planificat	
46	Exprimă încredere în propria abilitate de a naviga printre obstacole atunci când urmărește un scop	Intermediar
47	Dacă dorește să se schimbe, exprimă încrederea că poate să o facă	
48	Dă dovadă de siguranță în ceea ce privește abilitățile sale de a face față provocărilor vieții	Avansat
49	Dă dovadă de încredere că știe cum să gestioneze situații neprevăzute datorită ingeniozității sale	

## 9. Toleranță la ambiguitate

50	Interacționează bine cu alte persoane care au o varietate de puncte de vedere diferite	De bază
51	Dă dovadă că își poate suspenda temporar judecățile referitoare la alte persoane	
52	Se simte confortabil în situații noi	Intermediar
53	Abordează incertitudinea într-un mod pozitiv și constructiv	
54	Lucrează bine în circumstanțe imprevizibile	
55	Exprimă dorința ca propriile idei și valori să fie puse la îndoială	Avansat
56	Îi plac provocările legate de abordarea problemelor ambigue	
57	Exprimă plăcerea de a aborda situații care sunt complicate	

## Abilități

### 10. Abilități de învățare autonomă

58	Dă dovadă că are abilitatea de a identifica resurse pentru învățare (de ex. oameni, cărți, internet etc.)	De bază
59	Caută să clarifice noile informații întrebând alte persoane atunci când e nevoie	
60	Poate învăța despre subiecte noi cu supervizare minimă	Intermediar
61	Poate evalua calitatea muncii sale	
62	Poate alege cele mai de încredere surse de informații sau sfaturi dintr-o gamă largă pe care o are la dispoziție	Avansat
63	Dă dovadă că are abilitatea de a monitoriza, defini, organiza în ordinea priorităților și realiza sarcini fără supraveghere directă	

### 11. Abilități de gândire critică și analitică

64	Poate identifica asemănări și deosebiri între informațiile noi și ceea ce e deja cunoscut	De bază
65	Folosește dovezi pentru a-și susține părerile	
66	Poate evalua riscurile asociate cu diferite opțiuni	Intermediar
67	Dă dovadă că se gândește dacă informațiile pe care le folosește sunt corecte	
68	Poate identifica orice discrepante, neconcordanțe sau divergențe în materialele analizate	Avansat
69	Poate utiliza criterii, principii sau valori explicite și specificabile pentru a emite judecăți	

### 12. Abilități de ascultare și învățare

70	Ascultă cu atenție diferite păreri	De bază
71	Ascultă cu atenție alte persoane	
72	Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun	Intermediar
73	Poate asculta în mod eficace pentru a descifra sensurile și intențiile altei persoane	
74	Este atent(ă) la ceea ce insinuează dar nu spun celelalte persoane	Avansat
75	Observă cum persoanele din alte culturi reacționează în moduri diferite la aceeași situație	

### 13. Empatie

76	Poate recunoaște când o persoană din jurul său are nevoie de ajutorul său	De bază
77	Exprimă compasiune când vede lucruri rele care li se întâmplă altor persoane	
78	Încearcă să-și înțeleagă prietenii mai bine imaginându-și cum arată lucrurile din perspectiva lor	Intermediar
79	În considerare sentimentele celorlalte persoane atunci când ia decizii	
80	Exprimă ideea că, atunci când se gândește la persoanele din alte țări, împărtășește bucuriile și tristețile acestora	Avansat
81	Identifică cu acuratețe sentimentele celorlalți, chiar și atunci când aceștia nu doresc să le arate	

### 14. Flexibilitate și adaptabilitate

82	Își modifică părerea dacă i se demonstrează prin argumente raționale că acest lucru este necesar	De bază
83	Poate schimba deciziile pe care le-a luat în cazul în care consecințele acestor decizii arată că acest lucru este necesar	
84	Se adaptează la situații noi folosind o nouă abilitate	Intermediar
85	Se adaptează la situații noi aplicând cunoștințele în mod diferit	
86	Adoptă normele socioculturale ale altor grupuri culturale țintă atunci când interacționează cu membrii acelor grupuri	Avansat
87	Își poate modifica propriul comportament pentru a corespunde altor culturi	

### 15. Abilități lingvistice, de comunicare și plurilingve

88	Își poate exprima gândurile în ceea ce privește o problemă	De bază
89	Le cere vorbitorilor să repete ce au spus dacă nu îi este clar	
90	Pune întrebări care arată că înțelege pozițiile altor persoane	Intermediar
91	Poate adopta diferite modalități de exprimare a politeții într-o altă limbă	
92	Poate face mediere lingvistică în cadrul schimburilor interculturale traducând, interpretând sau explicând	Avansat
93	Poate evita cu succes neînțelegerile interculturale	

## 16. Abilități de cooperare

94	Construiește relații pozitive cu alte persoane dintr-un grup	De bază
95	Când lucrează ca membru al/membră a unui grup, își face partea de treabă din cadrul grupului	
96	Lucrează pentru a construi un consens în vederea atingerii scopurilor grupului	Intermediar
97	Când lucrează ca membru al/membră a unui grup, îi ține pe ceilalți la curent cu privire la orice informații relevante sau utile	
98	Generează entuziasm printre membrii grupului pentru atingerea scopurilor comune	Avansat
99	Când lucrează cu alte persoane, le sprijină în ciuda diferențelor de opinii	

## 17. Abilități de gestionare a conflictelor

100	Poate comunica cu părțile conflictuale în mod respectuos	De bază
101	Poate identifica opțiuni de gestionare a conflictelor	
102	Îi poate asista pe ceilalți în gestionarea conflictelor sporind înțelegerea acestora cu privire la opțiunile disponibile	Intermediar
103	Poate încuraja părțile implicate în conflicte să se asculte activ una pe cealaltă și să-și împărtășească problemele și grijile	
104	Inițiază comunicarea în mod regulat pentru a ajuta la soluționarea conflictelor interpersonale	Avansat
105	Poate gestiona în mod eficace stresul emoțional, anxietatea și nesiguranța celorlalte persoane în situații de conflict	

## Cunoștințe și înțelegere critică

### 18. Cunoștințe și înțelegere critică referitoare la sine

106	Poate descrie propriile sale motivații	De bază
107	Poate descrie modalitățile în care gândurile și emoțiile sale îi influențează comportamentul	
108	Poate reflecta în mod critic asupra propriilor valori și credințe	Intermediar
109	Poate reflecta în mod critic asupra propriei persoane dintr-o gamă de perspective diferite	
110	Poate reflecta în mod critic asupra propriilor sale prejudecăți și stereotipuri și asupra a ceea ce stă la baza lor	Avansat
111	Poate reflecta în mod critic asupra propriilor sale emoții și sentimente într-o gamă largă de situații	

### 19. Cunoștințe și înțelegere critică referitoare la limbă și comunicare

112	Poate explica felul în care tonul vocii, contactul vizual și limbajul corporal pot ajuta comunicarea	De bază
113	Poate descrie efectele și impactul social ale diferitelor stiluri de comunicare asupra celorlalți	Intermediar
114	Poate explica felul în care relațiile sociale sunt uneori codate în formele lingvistice care sunt folosite în conversații (de ex., în saluturi, forme de adresare, folosirea înjurăturilor etc.)	
115	Poate explica de ce persoanele aparținând altor culturi pot urma norme de comunicare verbală și nonverbală diferite, care au sens din propria lor perspectivă	Avansat
116	Poate reflecta în mod critic asupra diferitelor norme de comunicare care sunt folosite în cel puțin o altă cultură sau un alt grup social	



## 20. Cunoștințe și înțelegere critică referitoare la lume: politică, legi, drepturile omului, cultură, culturi, religii, istorie, media, economie, mediu și sustenabilitate

117	Poate explica înțelesul unor concepte politice de bază, incluzând democrație, libertate, cetățenie, drepturi și responsabilități	De bază
118	Poate explica de ce toată lumea are responsabilitatea de a respecta drepturile omului	
119	Poate descrie practici culturale de bază (de ex. obiceiuri la masă, practici legate de salut, moduri de adresare, politețe etc.) dintr-o altă cultură	
120	Poate reflecta în mod critic asupra faptului că viziunea sa asupra lumii este doar una din multele viziuni asupra lumii	
121	Poate evalua impactul societății asupra lumii naturale, de exemplu, în ceea ce privește creșterea populației, dezvoltarea populației, consumarea resurselor etc.	
122	Poate reflecta în mod critic asupra riscurilor asociate cu deteriorarea mediului înconjurător	
123	Poate explica faptul că drepturile omului au un caracter universal, inalienabil și indivizibil	Intermediar
124	Poate reflecta în mod critic asupra relației dintre drepturile omului, democrație, pace și securitate, într-o lume globalizată	
125	Poate reflecta în mod critic asupra cauzelor care stau la baza încălcării drepturilor omului, incluzând rolul stereotipurilor și prejudecăților în procesele care duc la încălcări ale drepturilor omului	
126	Poate explica pericolul generalizării de la comportamente individuale la o întreagă cultură	
127	Poate reflecta în mod critic asupra simbolurilor religioase, ritualurilor religioase și asupra utilizărilor religioase ale limbajului	
128	Poate descrie efectele pe care le are propaganda în lumea contemporană	
129	Poate explica felul în care oamenii se pot proteja și apăra de propagandă	
130	Poate descrie diferitele modalități prin care cetățenii pot influența politicile	Avansat
131	Poate reflecta în mod critic asupra caracterului evolutiv al cadrului drepturilor omului și asupra dezvoltării continue a drepturilor omului în diferite regiuni ale lumii	
132	Poate explica de ce nu există nici un grup cultural care să aibă caracteristici inerente fixe	
133	Poate explica de ce toate grupurile religioase evoluează și se schimbă constant	
134	Poate reflecta în mod critic asupra felului în care istoriile sunt deseori prezentate și predate dintr-o perspectivă etnocentrică	
135	Poate explica economiile naționale și felul în care procesele economice și financiare influențează funcționarea societății	





## Capitolul 2

# Setul de descriptori validați

**A**ceasta este lista completă a descriptorilor validați în urma pilotării în context educaționale concrete. Descriptorii situați între nivelul de bază și cel intermediar, respectiv între nivelul intermediar și cel avansat, sunt marcați cu BI, respectiv IA. Informații complete privind dezvoltarea și testarea descriptorilor sunt prezentate în Capitolul 3.

### VALORI

#### 1. Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului

ID	Key No.	Descriptor	Nivel
101	Cheie 1	Susține că drepturile omului trebuie întotdeauna protejate și respectate	De bază
102	Cheie 2	Susține că drepturile specifice ale copiilor trebuie respectate și protejate de societate	De bază
103		Susține că toată lumea trebuie să recunoască libertățile fundamentale ale fiecărei ființe umane	De bază
104	Cheie 3	Apără ideea că nimeni nu va fi supus torturii, unei pedepse sau unui tratament inuman sau degradant	Intermediar

105	Cheie 4	Susține că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului	Intermediar
106		Apără ideea că drepturile omului sunt necesare pentru ca fiecare ființă umană să poată trăi cu demnitate	Intermediar
107	Cheie 5	Apără ideea că persoanele aflate la închisoare, deși sunt supuse unor restricții, nu înseamnă că merită mai puțin respect sau demnitate decât oricare altă persoană	Avansat
108	Cheie 6	Exprimă părerea că toate legile trebuie să fie compatibile cu standardele și normele internaționale privind drepturile omului	Avansat
109		Apără ideea că orice persoană acuzată de o infracțiune beneficiază de prezumția de nevinovăție până când vinovăția sa va fi dovedită conform legii	Avansat

## 2. Valorizarea diversității culturale

ID	Cheie nr.	Descriptor	Nivel
201	Cheie 7	Promovează ideea că trebuie să fim toleranți față de credințele diferite pe care le au alte persoane în societate	De bază
202	Cheie 8	Promovează ideea că întotdeauna trebuie să ne străduim să dezvoltăm o înțelegere reciprocă și un dialog semnificativ între persoane și grupuri care sunt percepute ca „diferite” unele de altele	Basic
203		Susține că trebuie să promovăm comunicarea și dialogul între oamenii provenind din medii culturale diferite	BI
204	Cheie 9	Exprimă părerea că diversitatea culturală dintr-o societate trebuie să fie valorizată și apreciată	Intermediar
205		Susține că trebuie să încercăm să învățăm unii de la alții pentru a avea o înțelegere mai profundă a propriilor specificități culturale și a specificităților culturale ale celorlalți	IA
206	Cheie 10	Susține că dialogul intercultural trebuie folosit pentru a ne ajuta să ne recunoaștem diferitele identități și apartenențe culturale	Avansat
207	Cheie 11	Susține că dialogul intercultural trebuie folosit pentru a dezvolta respectul și o cultură a „conviețuirii”	Avansat

### 3. Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și statului de drept

ID	Cheie nr.	Descriptor	Nivel
301	Cheie 12	Susține că școlile trebuie să îi învețe pe elevi despre democrație și cum să acționeze ca cetățeni democratici	De bază
302	Cheie 13	Exprimă părerea că toți cetățenii trebuie să fie tratați în mod egal și imparțial în fața legii	De bază
303	Cheie 14	Susține că legile trebuie întotdeauna să fie aplicate și îndeplinite în mod echitabil	De bază
304		Susține că legile echitabile și drepte trebuie întotdeauna respectate și urmate	De bază
305	Cheie 15	Susține că alegerile democratice trebuie întotdeauna organizate în mod liber și corect, conform standardelor internaționale și legislației naționale și fără nici un fel de fraudă	Intermediar
306	Cheie 16	Exprimă părerea că, atunci când un funcționar public își exercită puterea, acesta nu trebuie să abuzeze de acea putere și să depășească limitele autorității sale legale	Intermediar
307	Cheie 17	Exprimă sprijin pentru ideea că instanțele judecătorești trebuie să fie accesibile tuturor astfel încât oamenilor să nu le fie negată șansa de a iniția o acțiune în justiție pentru că e prea scump, complicat sau anevoios	Intermediar
308		Susține că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății	Intermediar
309		Exprimă părerea că, atunci când își exercită puterea, funcționarii publici trebuie să se supună legii și hotărârilor judecătorești	Intermediar
310		Susține că funcționarii și judecătorii nu trebuie să trateze o anumită persoană sau un anumit grup diferit din cauza prejudecăților sau corupției	Intermediar
311		Susține că funcționarii și judecătorii trebuie să trateze pe toată lumea la fel, în conformitate cu legislația, iar cazurile asemănătoare trebuie întotdeauna tratate la fel	Intermediar
312		Exprimă părerea că toate persoanele și instituțiile trebuie să se supună și să răspundă în fața legii	IA

313		Exprimă părerea că trebuie să existe un sistem juridic transparent, incluzând un set clar de legi care să fie liber și ușor accesibile tuturor	IA
314		Exprimă părerea că trebuie să existe un sistem judiciar independent și imparțial care să protejeze cetățenii împotriva utilizării arbitrare a puterii de către stat, organizații sau persoane	IA
315		Exprimă părerea că deciziile publice trebuie întotdeauna luate și aplicate în conformitate cu legile și regulamentele	IA
316		Exprimă părerea că elaborarea legilor trebuie să fie controlată de persoane care au fost alese de popor și sunt responsabile în fața poporului	IA
317		Exprimă părerea că trebuie să existe măsuri eficace pentru prevenirea și combaterea tuturor formelor de corupție	IA
318	Cheie 18	Exprimă sprijin pentru ideea că cei cărora le e încredințată puterea legislativă trebuie să se supună legii și unei supravegheri constituționale corespunzătoare	Avansat
319	Cheie 19	Exprimă părerea că publicul trebuie să aibă acces la informațiile despre politicile publice și implementarea lor	Avansat
320	Cheie 20	Susține că trebuie să existe măsuri eficace împotriva acțiunilor autorităților publice care încalcă drepturile civile	Avansat
321		Exprimă părerea că sistemul juridic trebuie să aibă proceduri și structuri de aplicare echitabile și transparente	Avansat

## ATITUDINI

### 4. Deschidere spre alteritate culturală

ID	Cheie nr.	Descriptor	Nivel
401	Cheie 21	Manifestă interes pentru a învăța despre credințele, valorile, tradițiile și viziunile asupra lumii ale altor persoane	De bază
402	Cheie 22	Exprimă interes pentru călătoriile în alte țări	De bază
403		Profită de oportunitățile de a întâlni oameni noi	BI
404	Cheie 23	Exprimă curiozitate față de alte credințe, interpretări, orientări și apartenențe culturale	Intermediar
405	Cheie 24	Exprimă apreciere pentru oportunitatea de a avea experiența altor culturi	Intermediar
406		Exprimă interes pentru a lucra împreună cu alte persoane provenind din medii culturale diferite	IA
407		Îi place să aibă discuții cu oameni ale căror idei și valori sunt diferite de ale sale	IA
408		Exprimă că este dispus(ă) să relaționeze cu persoane care sunt percepute ca fiind diferite de sine	IA
409	Cheie 25	Caută și acceptă oportunități de a întâlni oameni cu valori, obiceiuri și comportamente diferite	Avansat
410	Cheie 26	Caută să aibă contact cu alte persoane pentru a învăța despre cultura lor	Avansat

### 5. Respect

ID	Cheie nr.	Descriptor	Nivel
501	Cheie 27	Oferă spațiu celorlalți pentru a se putea exprima	De bază
502	Cheie 28	Exprimă respect față de alte persoane ca ființe umane egale	De bază
503		Exprimă respect pentru diferite opinii, viziuni asupra lumii și stiluri de viață atât timp cât acestea nu încalcă drepturile omului	De bază
504	Cheie 29	Îi tratează pe toți oamenii cu respect indiferent de mediul cultural din care provin	Intermediar
505	Cheie 30	Exprimă respect pentru persoanele care au statut socio-economic diferit de cel propriu	Intermediar

506		Exprimă atitudini de respect față de credințele, practicile și stilurile de viață adoptate de alte persoane, atât timp cât acestea nu încalcă drepturile omului	Intermediar
507		Exprimă respect pentru diferite opinii sau idei, atât timp cât acestea nu încalcă drepturile omului	Intermediar
508		Exprimă atitudini de respect față de persoanele care sunt diferite de sine	Intermediar
509		Exprimă respect pentru ceilalți pe baza recunoașterii demnității tuturor persoanelor și a drepturilor omului garantate tuturor	Intermediar
510		Exprimă respect pentru diferențele de gen	Intermediar
511	Cheie 31	Exprimă respect pentru diferențele religioase	Avansat
512	Cheie 32	Exprimă respect pentru persoanele care au opinii politice diferite de cele proprii	Avansat

## 6. Spirit civic

ID	Cheie nr.	Descriptor	Nivel
601	Cheie 33	Exprimă că este dispus(ă) să coopereze și să lucreze cu ceilalți	De bază
602	Cheie 34	Colaborează cu alte persoane pentru cauze de interes comun	De bază
603		Exprimă că este dispus(ă) să contribuie la îmbunătățirea situației altor persoane din comunitate	BI
604		Exprimă că este dispus(ă) să participe la luarea deciziilor colective	BI
605	Cheie 35	Exprimă angajament de a nu rămâne un spectator atunci când demnitatea și drepturile celorlalți sunt încălcate	Intermediar
606	Cheie 36	Discută despre ceea ce se poate face pentru a îmbunătăți situația comunității	Intermediar
607		Exprimă interes pentru chestiunile și problemele publice	Intermediar
608		Exprimă că este dispus(ă) să se ofere voluntar pentru a-i ajuta pe oamenii din comunitate	Intermediar
609		Exprimă acceptare a obligațiilor pe care le presupune apartenența la o comunitate	Intermediar
610		Exprimă angajament de a susține și proteja drepturile celorlalte persoane	Intermediar
611		Se implică activ în probleme ale comunității	IA
612		Se implică în activități de protejare a mediului	IA
613		Participă la procesele decizionale referitoare la chestiunile, preocupările și binele comun ale comunității	IA



614	Cheie 37	Exercită obligațiile și responsabilitățile aferente cetățeniei active la nivel local, național sau global	Avansat
615	Cheie 38	Se menține informat(ă) în ceea ce privește chestiunile civice	Avansat
616		Srijină organizațiile care abordează probleme sociale	Avansat

## 7. Responsabilitate

ID	Cheie nr.	Descriptor	Nivel
701	Cheie 39	Arată că acceptă responsabilitatea pentru propriile acțiuni	De bază
702	Cheie 40	Dacă rănește sentimentele unei persoane, își cere scuze	De bază
703		Își asumă răspunderea pentru propriul comportament	BI
704	Cheie 41	Își face treaba la timp	Intermediar
705		Își respectă angajamentele personale față de alții la timp	Intermediar
706	Cheie 42	Dă dovadă că își asumă responsabilitatea pentru propriile greșeli	Intermediar
707		Respectă termenele	Intermediar
708		Dă dovadă de punctualitate	Intermediar
709		Își realizează sarcinile cât de bine poate	Intermediar
710	Cheie 43	Își respectă angajamentele față de alții în mod constant	Avansat

## 8. Autoeficacitate

ID	Cheie nr.	Descriptor	Nivel
801	Cheie 44	Exprimă încredere în propria abilitate de a înțelege diferite lucruri	De bază
802	Cheie 45	Exprimă încredere că poate să desfășoare activitățile pe care le-a planificat	De bază
803		Dă dovadă de încredere că poate rezolva majoritatea problemelor dacă investește efortul necesar	BI
804		Dă dovadă de încredere că poate să obțină rezultate bune când întreprinde o sarcină	BI
805		Exprimă convingerea că situațiile dificile pot fi depășite	BI
806		Exprimă încredere că poate să întreprindă acțiunile necesare pentru a atinge un scop	BI

807		Dă dovadă de încredere că poate să lucreze cu eficacitate	BI
808	Cheie 46	Exprimă încredere în propria abilitate de a naviga printre obstacole atunci când urmărește un scop	Intermediar
809	Cheie 47	Dacă dorește să se schimbe, exprimă încrederea că poate să o facă	Intermediar
810		Dă dovadă de încredere în ceea ce privește luarea deciziilor	Intermediar
811		Dă dovadă de încredere în ceea ce privește abordarea unor noi provocări	Intermediar
812		Exprimă încredere că face față cu bine schimbării	Intermediar
813		Exprimă încredere în propria abilitate de a alege metode potrivite pentru realizarea sarcinilor	Intermediar
814		Dă dovadă de încredere în propria abilitate de a reuși	Intermediar
815		Dă dovadă de încredere că are abilitatea de a reuși în majoritatea sarcinilor pe care le întreprinde	Intermediar
816		Dă dovadă de încredere că poate face treabă de calitate superioară	Intermediar
817		Își păstrează încrederea în propriile capacități când e provocat(ă) de ceilalți	Intermediar
818		Dă dovadă de încredere că se poate baza pe propriile abilități de a face față dificultăților cu calm	IA
819		Dă dovadă de încredere că poate să ia decizii cu privire la cea mai bună modalitate de a gestiona o problemă	IA
820		Dă dovadă de încredere că poate să-și atingă scopurile în viață	IA
821		Exprimă încredere că, în ansamblu, în viața sa, este o persoană foarte eficientă	IA
822	Cheie 48	Dă dovadă de siguranță în ceea ce privește abilitățile sale de a face față provocărilor vieții	Avansat
823	Cheie 49	Dă dovadă de încredere că știe cum să gestioneze situații neprevăzute datorită ingeniozității sale	Avansat
824		Dă dovadă de încredere că poate să gestioneze evenimente neașteptate în mod eficient	Avansat

## 9. Toleranța la ambiguitate

ID	Cheie nr.	Descriptor	Nivel
901	Cheie 50	Interacționează bine cu alte persoane care au o varietate de puncte de vedere diferite	De bază
902	Cheie 51	Dă dovadă că își poate suspenda temporar judecățile referitoare la alte persoane	De bază
903		Interacționează pozitiv fără a avea certitudinea a ceea ce crede și simte celălalt	De bază
904		Se simte confortabil cu diferite tipuri de persoane	De bază
905		Exprimă că este dispus(ă) să ia în considerare informații contradictorii sau incomplete fără a le respinge în mod automat sau a trage concluzii pripite și premature	BI
906		Recunoaște situațiile ambigue	BI
907		Acceptă o sarcină care necesită abordarea unor circumstanțe necunoscute sau ieșite din comun	BI
908		Caută discuții cu persoane ale căror idei și valori sunt diferite de ale sale	BI
909	Cheie 52	Se simte confortabil în situații noi	Intermediar
910	Cheie 53	Abordează incertitudinea într-un mod pozitiv și constructiv	Intermediar
911	Cheie 54	Lucrează bine în circumstanțe imprevizibile	Intermediar
912		Face față situațiilor ambigue	IA
913		Când are de făcut o alegere legată de cum să răspundă la o anumită situație, poate trece de la o perspectivă culturală la alta	IA
914		Face față cu brio provocărilor relaționate cu situațiile sau chestiunile care presupun ambiguitate	IA
915		Exprimă acceptarea lipsei de claritate	IA
916		Exprimă că este dispus(ă) să tolereze incertitudinea	IA
917		Se simte confortabil când întâlnește lucruri care nu îi sunt familiare	IA
918	Cheie 55	Exprimă dorința ca propriile idei și valori să fie puse la îndoială	Avansat
919	Cheie 56	Îi plac provocările legate de abordarea problemelor ambigue	Avansat
920	Cheie 57	Exprimă plăcerea de a aborda situații care sunt complicate	Avansat
921		Se simte confortabil când are de-a face cu situații ambigue	Avansat

## Abilități

### 10. Abilități de învățare autonomă

ID	Cheie nr.	Descriptor	Nivel
1001	Cheie 58	Dă dovadă că are abilitatea de a identifica resurse pentru învățare (de ex. oameni, cărți, internet etc.)	De bază
1002	Cheie 59	Caută să clarifice noile informații întrebând alte persoane atunci când e nevoie	De bază
1003		Realizează sarcini de învățare în mod independent	De bază
1004		Identifică ceea ce știe deja și ceea ce nu știe	De bază
1005		Poate identifica singur(ă) lacune în cunoștințele sale	BI
1006		Poate identifica surse relevante de informații pentru a realiza o sarcină de învățare	BI
1007		Poate aduna informații în mod eficace folosind o varietate de tehnici și surse	BI
1008		Folosește instrumente și tehnologii ale informației potrivite, în mod eficace, pentru a descoperi noi informații	BI
1009		Dă dovadă de abilitatea de a căuta informații în mod independent	BI
1010		Caută informații într-o varietate de surse	BI
1011		Exprimă că este dispus(ă) să învețe lucruri noi în mod independent	BI
1012		Își dezvoltă propriile idei adunând informații	BI
1013	Cheie 60	Poate învăța despre subiecte noi cu supervizare minimă	Intermediar
1014	Cheie 61	Poate evalua calitatea muncii sale	Intermediar
1015		Poate localiza informațiile relevante pentru propriile sale nevoi și interese personale și academice	Intermediar
1016		Poate folosi tehnologii ale informației în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile	Intermediar
1017		Poate integra cunoștințe din diferite materii/ domenii de învățare	Intermediar
1018		Poate alege materiale, resurse și activități de învățare în mod independent	IA
1019		Își poate monitoriza progresul în ceea ce privește atingerea propriilor scopuri de învățare	IA

1020		Caută noi oportunități de învățare	IA
1021		Recitește noul material după o citire inițială pentru a se asigura că l-a înțeles cum trebuie	IA
1022	Cheie 62	Poate alege cele mai de încredere surse de informații sau sfaturi dintr-o gamă largă pe care o are la dispoziție	Avansat
1023	Cheie 63	Dă dovadă că are abilitatea de a monitoriza, defini, organiza în ordinea priorităților și realiza sarcini fără supraveghere directă	Avansat
1024		Își gestionează timpul în mod eficient pentru a-și atinge propriile scopuri de învățare	Avansat
1025		Poate evalua credibilitatea surselor de informații sau sfaturilor în mod independent	Avansat
1026		Își monitorizează progresul în ceea ce privește învățarea informațiilor noi	Avansat

## 11. Abilități de gândire critică și analitică

ID	Cheie nr.	Descriptor	Nivel
1101	Cheie 64	Poate identifica asemănări și deosebiri între informațiile noi și ceea ce e deja cunoscut	De bază
1102	Cheie 65	Folosește dovezi pentru a-și susține părerile	De bază
1103		Poate trage concluzii pe baza analizei unui argument	De bază
1104		Poate analiza o situație înainte de a lua o decizie	De bază
1105		Poate trage concluzii pe baza unei analize a informațiilor	De bază
1106		Poate rezolva probleme folosind logica	De bază
1107		Poate compara diferite idei când se gândește la un subiect	De bază
1108		Poate face diferența dintre afirmații care conțin fapte și afirmații care conțin opinii	BI
1109		Poate face legături între argumente și informații	BI
1110		Poate face evaluări pe baza dovezilor și experienței	BI
1111		Poate analiza puncte de vedere alternative	BI
1112		Folosește mai multe surse de informații înainte de a lua o decizie	BI
1113		Poate folosi mai multe surse de informații înainte de a lua o decizie	BI
1114		Când se confruntă cu o problemă, încearcă să identifice ce anume a cauzat-o	BI

1115		Poate reflecta în mod critic asupra experiențelor trecute pentru a obține informații utile pentru progresul viitor	BI
1116		Poate construi un argument logic și care poate fi susținut în favoarea sau împotriva unei anumite interpretări	BI
1117		Poate evalua argumente, afirmații și convingeri	BI
1118		Poate identifica relații logice în materialele analizate	BI
1119	Cheie 66	Poate evalua riscurile asociate cu diferite opțiuni	Intermediar
1120	Cheie 67	Dă dovadă că se gândește dacă informațiile pe care le folosește sunt corecte	Intermediar
1121		Poate analiza dovezile atunci când evaluează un argument	Intermediar
1122		Poate analiza diferite puncte de vedere, produse sau practici din cadrul altor culturi	Intermediar
1123		Poate judeca dacă materialele pe care le analizează sunt sau nu adecvate sau utile	Intermediar
1124		Poate evalua informațiile în mod critic	Intermediar
1125		Poate judeca dacă materialele analizate sunt persuasive sau nu	Intermediar
1126		Poate distinge între informațiile și dovezile relevante și cele irelevante	Intermediar
1127		Arată că ia în considerare riscurile și/sau beneficiile unei opțiuni înainte de a lua o decizie	Intermediar
1128		Poate analiza materiale într-o manieră logică și sistematică	IA
1129		Ordonează opțiunile în ordinea priorităților înainte de a lua o decizie	IA
1130		Folosește dovezi convingătoare pentru a emite judecăți	IA
1131		Poate analiza diferitele opțiuni din perspectiva cost-beneficiu	IA
1132		Poate analiza toate informațiile pe care le are cu privire la diferitele opțiuni înainte de a lua o decizie	IA
1133		Dă dovadă de acuratețe când analizează și evaluează informațiile	IA
1134		Poate identifica relațiile cauzale din materialele analizate	IA
1135		Poate judeca dacă materialele analizate sunt adevărate, exacte sau de încredere	IA
1136		Poate evalua în mod critic acțiunile celor care au responsabilități de a respecta, promova și implementa drepturile omului	IA

1137		Poate analiza rezultatele probabile ale fiecărei soluții posibile la o problemă	IA
1138		Poate folosi diferite tipuri de raționamente (inductive, deductive etc.), după caz	IA
1139	Cheie 68	Poate identifica orice discrepanțe, neconcordanțe sau divergențe în materialele analizate	Avansat
1140	Cheie 69	Poate utiliza criteriile, principiile sau valori explicite și specificabile pentru a emite judecăți	Avansat
1141		Poate analiza motivele, intențiile și scopurile persoanelor care generează propagandă, stereotipuri, intoleranță și discurs instigator la ură în mass-media (de ex. în ziare și la TV)	Avansat
1142		Poate aduna laolaltă rezultatele unei analize într-un mod organizat și coerent pentru a elabora concluzii logice și care pot fi susținute	Avansat
1143		Când trebuie să rezolve o problemă, se gândește la toate aspectele care compun problema înainte de a se hotărî ce să facă	Avansat
1144		Poate genera noi sinteze ale elementelor care au fost analizate	Avansat
1145		Poate analiza modul în care părți ale unui întreg interacționează unele cu altele pentru a produce rezultate globale	Avansat
1146		Poate examina atât perspectivele pe termen scurt cât și cele pe termen lung	Avansat
1147		Poate evalua ideile preconcepute și presupunerile pe care se bazează materialele	Avansat

## 12. Abilități de ascultare și observare

ID	Cheie nr.	Descriptor	Nivel
1201	Cheie 70	Ascultă cu atenție diferite păreri	De bază
1202	Cheie 71	Ascultă cu atenție alte persoane	De bază
1203		Îi ascultă pe ceilalți în mod activ	De bază
1204		Acordă atenție nu doar celor spuse ci și felului în care sunt spuse	BI
1205		Își amintește detalii referitoare la comportamentul altor persoane	BI
1206		Acordă o atenție deosebită comportamentului celorlalte persoane	BI

1207	Cheie 72	Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun	Intermediar
1208	Cheie 73	Poate asculta în mod eficace pentru a descifra sensurile și intențiile altei persoane	Intermediar
1209		Urmărește limbajul corporal al altor persoane pentru a înțelege mai bine ce încearcă să spună acestea	Intermediar
1210		Când este nou-venit(ă) într-un grup de persoane dintr-o altă țară, încearcă să afle regulile din cadrul grupului observându-le comportamentul	IA
1211		Deduce tiparele lingvistice ale vorbitorilor nativi (de ex. atunci când cer ceva, își cer scuze sau se plâng) observând cu atenție comportamentul acestora	IA
1212		Folosește indiciile nonverbale ale altor persoane pentru a le identifica gândurile și preocupările neexprimate	IA
1213	Cheie 74	Este atent(ă) la ceea ce insinuează dar nu spun celelalte persoane	Avansat
1214	Cheie 75	Observă cum persoanele din alte culturi reacționează în moduri diferite la aceeași situație	Avansat
1215		Observă cu mare atenție comportamentul persoanelor din alte culturi	Avansat

### 13. Empatie

ID	Cheie nr.	Descriptor	Nivel
1301	Cheie 76	Poate recunoaște când o persoană din jurul său are nevoie de ajutorul său	De bază
1302	Cheie 77	Exprimă compasiune când vede lucruri rele care li se întâmplă altor persoane	De bază
1303		Exprimă compasiune pentru persoanele care sunt tratate nedrept	De bază
1304		Exprimă compasiune pentru alte persoane când acestea au probleme	De bază
1305		Exprimă compasiune pentru o altă persoană care se simte rănită sau supărată	De bază
1306		Simte când ceilalți se enervează	De bază
1307		Poate recunoaște dacă o persoană e supărată pe el/ea	De bază
1308		E atent(ă) la ceea ce simt alte persoane	BI
1309		Poate descrie sentimente identificate la alte persoane	BI
1310		Este afectat(ă) când vede că o persoană este tratată prost	BI



1311		Exprimă compasiune în fața necazurilor altor persoane	BI
1312		Poate explica de ce se supără o persoană	BI
1313	Cheie 78	Încearcă să-și înțeleagă prietenii mai bine imaginându-și cum arată lucrurile din perspectiva lor	Intermediar
1314	Cheie 79	Ia în considerare sentimentele celorlalte persoane atunci când ia decizii	Intermediar
1315		Poate descrie cu acuratețe emoțiile, sentimentele și nevoile altor persoane	Intermediar
1316		Când vorbește cu cineva, încearcă să înțeleagă ce simte	Intermediar
1317		Dă dovadă că are abilitatea de a se pune în locul persoanelor aflate în dificultate	Intermediar
1318		Exprimă grijă pentru alte persoane de care se profită	Intermediar
1319		Dă dovadă că are abilitatea de a descrie ce simt alte persoane	Intermediar
1320		Exprimă compasiune pentru persoanele mai puțin norocoase decât el/ea	Intermediar
1321		Exprimă compasiune pentru o persoană care nu are prieteni	Intermediar
1322		Poate recunoaște când cineva dorește alinare și sprijin emoțional, chiar dacă acea persoană nu arată acest lucru în mod deschis	IA
1323		Este afectat(ă) când vede că o persoană este exclusă dintr-un grup	IA
1324		Când alte persoane sunt supărate, se întristează sau se îngrijorează pentru ele	IA
1325	Cheie 80	Exprimă ideea că, atunci când se gândește la persoanele din alte țări, împărtășește bucuriile și tristețile acestora	Avansat
1326	Cheie 81	Identifică cu acuratețe sentimentele celorlalți, chiar și atunci când aceștia nu doresc să le arate	Avansat
1327		Poate descrie preocupările unice ale altor persoane	Avansat

## 14. Flexibilitate și adaptabilitate

ID	Cheie nr.	Descriptor	Nivel
1401	Cheie 82	Își modifică părerile dacă i se demonstrează prin argumente raționale că acest lucru este necesar	De bază

1402	Cheie 83	Poate schimba deciziile pe care le-a luat în cazul în care consecințele acestor decizii arată că acest lucru este necesar	De bază
1403		Își ajustează modul de lucru atunci când e necesar	De bază
1404		Își ajustează stilul de interacțiune pentru a interacționa mai eficient cu alte persoane, atunci când e nevoie	De bază
1405		Schimbă modul în care explică o idee dacă situația cere acest lucru	De bază
1406		Își adaptează comportamentul în situații noi luând în considerare lecțiile învățate în situații anterioare	De bază
1407		Își schimbă modul de a face lucrurile atunci când își dă seama că lucrurile nu merg cum trebuie	BI
1408		Se adaptează la situații noi colectând mai multe informații	BI
1409		Se adaptează cu ușurință la persoane noi	BI
1410		Ajustează planurile ca urmare a schimbării circumstanțelor	BI
1411		Când are o problemă, încearcă diferite modalități de a o rezolva	BI
1412		Dacă ceva nu merge conform planului, își schimbă acțiunile pentru a încerca să atingă scopul	BI
1413	Cheie 84	Se adaptează la situații noi folosind o nouă abilitate	Intermediar
1414	Cheie 85	Se adaptează la situații noi aplicând cunoștințele în mod diferit	Intermediar
1415		Își schimbă propriul mod de a face ceva în urma unor noi informații	Intermediar
1416		Dă dovadă că are abilitatea de a trata cu flexibilitate și de a se adapta la noi persoane, locuri și situații	Intermediar
1417		Dă dovadă de flexibilitate când se confruntă cu obstacole	Intermediar
1418		Dă dovadă de flexibilitate atunci când interacționează cu persoane cu o apartenență culturală diferită de cea proprie	Intermediar
1419		Își poate modifica propriile strategii de învățare când e nevoie	Intermediar
1420		Se adaptează cu ușurință la situații noi	Intermediar
1421		Este deschis(ă) la situații noi și neobișnuite	Intermediar
1422		Se adaptează cu eficacitate la schimbare	Intermediar
1423		Se adaptează cu ușurință la medii culturale noi	IA

1424		Dă dovadă că are abilitatea de a depăși temerile, grijile și nesiguranța legate de întâlnirea și interacțiunea cu alte persoane care au o apartenență culturală diferită de a sa	IA
1425		Când vorbește cu persoane cu o apartenență culturală diferită, își ajustează tipul de gesturi pe care le folosește cu acestea în mod corespunzător	IA
1426		Se adaptează bine la diferite cerințe și contexte	IA
1427		Își poate ajusta modul obișnuit de gândire în funcție de nevoi și circumstanțe	IA
1428		Se poate adapta la diferite comportamente și stiluri culturale	IA
1429		Își controlează propriile emoții privind lucrurile în ansamblu	IA
1430	Cheie 86	Adoptă normele socioculturale ale altor grupuri culturale ținând atunci când interacționează cu membrii acelor grupuri	Avansat
1431	Cheie 87	Își poate modifica propriul comportament pentru a corespunde altor culturi	Avansat
1432		Deși este membr(ă) a unei culturi, se simte aproape la fel de confortabil într-o altă cultură sau în alte culturi diferite	Avansat
1433		Poate folosi strategii potrivite de adaptare la cultura unei alte țări	Avansat

## 15. Abilități lingvistice, de comunicare și multilingve

ID	Cheie nr.	Descriptor	Nivel
1501	Cheie 88	Își poate exprima gândurile în ceea ce privește o problemă	De bază
1502	Cheie 89	Le cere vorbitorilor să repete ce au spus dacă nu îi este clar	De bază
1503		Când vorbește cu o persoană, încearcă să mențină contactul vizual	De bază
1504		Folosește gesturile ca modalitate de a încerca să transmită sensul dorit	De bază
1505		Își poate transmite mesajul către ceilalți	De bază
1506		Pune întrebări pentru a se implica în conversații	BI
1507		Folosește limbajul corporal pentru a confirma ceea ce vrea să spună	BI

1508		Le comunică celorlalte persoane că este receptiv(ă) la ideile lor	BI
1509		Reușește să interacționeze bine cu ceilalți comunicând cu claritate	BI
1510		Poate identifica atunci când două persoane încearcă să spună același lucru dar în moduri diferite	BI
1511		Când există o problemă de comunicare, de cele mai multe ori găsește modalități de a o depăși (de ex. folosind gesturi, explicând din nou, simplificând etc.)	BI
1512		Își folosește mâinile pentru a ilustra ce încearcă să spună	BI
1513	Cheie 90	Pune întrebări care arată că înțelege pozițiile altor persoane	Intermediar
1514	Cheie 91	Poate adopta diferite modalități de exprimare a politenessului într-o altă limbă	Intermediar
1515		Poate convinge și negocia cu alte persoane	Intermediar
1516		Se asigură că propriile sale mesaje sunt înțelese așa cum le-a intenționat	Intermediar
1517		Poate identifica atunci când o persoană îl/o aude, dar nu ascultă cu adevărat ceea ce spune	Intermediar
1518		Când comunicarea devine ambiguă, poate să clarifice sau să o gestioneze în mod satisfăcător	Intermediar
1519		Își poate modifica și ajusta propriul comportament lingvistic și comunicativ pentru a folosi normele de comunicare potrivite pentru interlocutorul său	IA
1520		Poate comunica eficient și eficace într-un cadru intercultural	IA
1521		Poate să se asigure că înțelege ceea ce spune o altă persoană înainte de a răspunde	IA
1522		Reformulează ceea ce a spus o altă persoană, pentru a se asigura că a înțeles-o	IA
1523		Poate gestiona blocajele în comunicare reformulând, revizuind sau simplificând ceea ce nu a fost înțeles în procesul de comunicare	IA
1524		Poate recunoaște diferitele moduri de vorbire folosite în cel puțin o altă cultură sau grup social	IA
1525		Poate pune întrebări de clarificare într-un mod adecvat și cu sensibilitate în cazuri în care sunt detectate neconcordanțe între mesajele verbale și non-verbale produse de o altă persoană	IA
1526	Cheie 92	Poate face mediere lingvistică în cadrul schimburilor interculturale traducând, interpretând sau explicând	Avansat
1527	Cheie 93	Poate evita cu succes neînțelegerile interculturale	Avansat

1528		Poate satisface cerințele de comunicare ale situațiilor interculturale folosind o limbă comună pentru a înțelege o altă limbă	Avansat
1529		Poate recunoaște diferitele norme de comunicare care sunt folosite în cel puțin o altă cultură sau grup social	Avansat
1530		Este competent(ă) lingvistic și cultural în cel puțin o limbă și cultură, alta decât cea proprie	Avansat

## 16. Abilități de cooperare

ID	Cheie nr.	Descriptor	Nivel
1601	Cheie 94	Construiește relații pozitive cu alte persoane dintr-un grup	De bază
1602	Cheie 95	Când lucrează ca membru al/membră a unui grup, își face partea de treabă din cadrul grupului	De bază
1603		Poate lucra în mod eficace și respectuos cu alte persoane	De bază
1604		Are spirit de echipă în cadrul unui grup	De bază
1605		Poate lucra în mod pozitiv cu alte persoane	De bază
1606		Își împărtășește propriile idei și resurse cu ceilalți	De bază
1607		Când lucrează ca membru al/membră a unui grup, dă dovadă de apreciere și respect pentru ceilalți membri ai grupului	BI
1608		Lucrează bine cu alte persoane	BI
1609		Când lucrează ca membru al/membră a unui grup, acționează în concordanță cu deciziile și activitățile echipei	BI
1610		Când lucrează ca membru al/membră a unui grup, își poate exprima propriile convingeri și păreri în mod eficace celorlalți membri ai grupului	BI
1611		Cooperează în mod eficace cu alte persoane	BI
1612		Acceptă responsabilitatea comună pentru munca în colaborare	BI
1613		Poate să îi ajute pe ceilalți în ceea ce fac dacă e cazul	BI
1614		Este un membru/o membră productiv(ă) în cadrul echipei	BI
1615	Cheie 96	Lucrează pentru a construi un consens în vederea atingerii scopurilor grupului	Intermediar
1616	Cheie 97	Când lucrează ca membru al/membră a unui grup, îi ține pe ceilalți la curent cu privire la orice informații relevante sau utile	Intermediar

1617		Poate să ajute o persoană nouă să facă parte din grup	Intermediar
1618		Participă în mod eficace la întâlnirile/ ședințele de grup	Intermediar
1619		Împărtășește în mod pro-activ informații/cunoștințe utile cu ceilalți	Intermediar
1620		Participă în mod constant și bine la activitățile de grup	Intermediar
1621		Când lucrează într-un grup, încurajează membrii grupului să-și exprime părerile și viziunile	IA
1622		Acceptă o varietate de roluri atunci când lucrează în grupuri	IA
1623		Îi face pe ceilalți să se simtă confortabil în cadrul grupului atunci când se confruntă cu o problemă	IA
1624		Când lucrează într-un grup, ajută la motivarea celorlalți, încurajându-i să participe	IA
1625		Lucrează constant cu ceilalți pentru a realiza sarcinile și a atinge scopurile	IA
1626		Poate stabili scopuri de grup	IA
1627		Îi poate motiva pe ceilalți membri ai grupului să coopereze și să se ajute între ei pentru a atinge scopurile grupului	IA
1628		Când lucrează într-un grup, solicită și folosește abilitățile, ideile și părerile celorlalți membri ai grupului	IA
1629	Cheie 98	Generează entuziasm printre membrii grupului pentru atingerea scopurilor comune	Avansat
1630	Cheie 99	Când lucrează cu alte persoane, le sprijină în ciuda diferențelor de opinii	Avansat
1631		Caută oportunități de a lucra în cooperare cu alte persoane	Avansat
1632		Când vede ceva ce trebuie făcut, încearcă să-i facă și pe alții să lucreze împreună cu el/ea pentru a face acel lucru	Avansat
1633		Îi poate convinge pe ceilalți membri ai grupului să-și împărtășească experiența, expertiza sau cunoștințele relevante și utile	Avansat
1634		Implică alte persoane în planificarea și elaborarea de planuri de acțiune pentru a obține angajamentul acestora	Avansat

## 17. Abilități de gestionare a conflictelor

ID	Cheie nr.	Descriptor	Nivel
1701	Cheie 100	Poate comunica cu părțile conflictuale în mod respectuos	De bază

1702	Cheie 101	Poate identifica opțiuni de gestionare a conflictelor	De bază
1703		Lucrează cu ceilalți pentru a gestiona conflictele	De bază
1704		Dă dovadă că are abilitatea de a genera soluții practice la conflicte	BI
1705		Poate asculta părțile conflictuale pentru a identifica interese comune	BI
1706		Încearcă să gestioneze conflictul arătând respect pentru opiniile celorlalți	BI
1707		Îi ajută pe ceilalți să determine cum să ajungă la un acord	BI
1708		Poate încuraja ascultarea activă și discuția deschisă ca modalitate de a gestiona un conflict	BI
1709		Poate aborda persoanele implicate într-un conflict într-un mod adecvat	BI
1710	Cheie 102	Îi poate asista pe ceilalți în gestionarea conflictelor sporind înțelegerea acestora cu privire la opțiunile disponibile	Intermediar
1711	Cheie 103	Poate încuraja părțile implicate în conflicte să se asculte activ una pe cealaltă și să-și împărtășească problemele și grijile	Intermediar
1712		Găsește soluții la conflicte care sunt avantajoase pentru toată lumea	Intermediar
1713		Facilitează comunicarea dintre persoanele implicate în conflict și care anterior nu au putut să-și rezolve neînțelegerile	Intermediar
1714		Poate să folosească abilități de negociere pentru a gestiona conflicte	Intermediar
1715		Poate ajuta părțile implicate în conflict să găsească puncte comune de la care pot să construiască un acord	Intermediar
1716	Cheie 104	Inițiază comunicarea în mod regulat pentru a ajuta la soluționarea conflictelor interpersonale	Avansat
1717	Cheie 105	Poate gestiona în mod eficace stresul emoțional, anxietatea și nesiguranța celorlalte persoane în situații de conflict	Avansat
1718		Poate ghida părțile conflictuale pentru a ajunge la un acord cu privire la soluții optime și acceptabile pentru toată lumea la conflictul lor	Avansat
1719		Când gestionează conflicte, se concentrează constant pe problemele prezente relevante și evită să lase problemele secundare sau irelevante să influențeze rezultatul	Avansat
1720		Poate îmbunătăți posibilele compromisuri sau soluții la conflicte	Avansat

## CUNOȘTINȚE ȘI ÎNȚELEGERE CRITICĂ

### 18. Cunoștințe și înțelegere critică referitoare la sine

ID	Cheie nr.	Descriptor	Nivel
1801	Cheie 106	Poate descrie propriile sale motivații	De bază
1802	Cheie 107	Poate descrie modalitățile în care gândurile și emoțiile sale îi influențează comportamentul	De bază
1803		Poate reflecta în mod critic asupra propriilor motive, nevoi și scopuri	BI
1804		Poate explica felul în care caracteristicile sale personale îi influențează comportamentul în diferite situații	BI
1805	Cheie 108	Poate reflecta în mod critic asupra propriilor valori și credințe	Intermediar
1806	Cheie 109	Poate reflecta în mod critic asupra propriei persoane dintr-o gamă de perspective diferite	Intermediar
1807		Poate reflecta în mod critic asupra felului în care ceilalți îl/o percep	IA
1808		Poate reflecta în mod critic asupra modalităților în care gândurile și emoțiile sale îi influențează comportamentul	IA
1809		Poate reflecta în mod critic asupra propriei perspective/propriilor perspective asupra lumii	IA
1810	Cheie 110	Poate reflecta în mod critic asupra propriilor sale prejudecăți și stereotipuri și asupra a ceea ce stă la baza lor	Avansat
1811	Cheie 111	Poate reflecta în mod critic asupra propriilor sale emoții și sentimente într-o gamă largă de situații	Avansat
1812		Poate reflecta în mod critic asupra felului în care judecățile sale sunt influențate de propriile apartenențe culturale	Avansat
1813		Poate reflecta în mod critic asupra factorilor care i-au influențat dezvoltarea interculturală	Avansat



## 19. Cunoștințe și înțelegere critică referitoare la limbă și comunicare

ID	Cheie nr.	Descriptor	Nivel
1901	Cheie 112	Poate explica felul în care tonul vocii, contactul vizual și limbajul corporal pot ajuta comunicarea	De bază
1902	Cheie 113	Poate descrie efectele și impactul social ale diferitelor stiluri de comunicare asupra celorlalți	Intermediar
1903	Cheie 114	Poate explica felul în care relațiile sociale sunt uneori codate în formele lingvistice care sunt folosite în conversații (de ex., în saluturi, forme de adresare, folosirea înjurăturilor etc.)	Intermediar
1904		Poate explica felul în care diferite forme lingvistice sunt folosite în diferite situații și contexte	Intermediar
1905		Poate reflecta în mod critic asupra felului în care diferite stiluri de comunicare pot duce la blocaje în comunicare	Intermediar
1906		Poate descrie diferite norme de comunicare care sunt folosite în cel puțin o altă cultură sau un alt grup social	Intermediar
1907		Poate reflecta în mod critic asupra felului în care diferiți interlocutori pot percepe sensuri diferite din aceeași informație	Intermediar
1908		Poate descrie câteva efecte pe care le pot avea diferitele stiluri de folosire a limbajului în situații sociale și de muncă	Intermediar
1909		Poate reflecta în mod critic asupra felului în care comunicarea interculturală poate influența relațiile dintre oameni aparținând unor culturi diferite	IA
1910		Poate reflecta în mod critic asupra felului în care propriile presupuneri, preconcepții, percepții, convingeri și judecăți ale unei persoane depind de limba specifică/ limbile specifice pe care acea persoană o/le vorbește	IA
1911		Poate reflecta în mod critic asupra câtorva efecte pe care le pot avea diferitele stiluri de folosire a limbajului în situații sociale și de muncă	IA
1912	Cheie 115	Poate explica de ce persoanele aparținând altor culturi pot urma norme de comunicare verbală și nonverbală diferite, care au sens din propria lor perspectivă	Avansat
1913	Cheie 116	Poate reflecta în mod critic asupra diferitelor norme de comunicare care sunt folosite în cel puțin o altă cultură sau un alt grup social	Avansat

## 20A. Cunoștințe și înțelegere critică referitoare la politică, legislație și drepturile omului

ID	Cheie nr.	Descriptor	Nivel
2001	Cheie 117	Poate explica înțelesul unor concepte politice de bază, incluzând democrație, libertate, cetățenie, drepturi și responsabilități	De bază
2002	Cheie 118	Poate explica de ce toată lumea are responsabilitatea de a respecta drepturile omului	De bază
2003		Poate explica înțelesul unor concepte juridice de bază, incluzând justiție, egalitate, nevoia de legi și regulamente și statul de drept	De bază
2004		Poate reflecta în mod critic asupra conceptului de drepturi ale omului	De bază
2005		Poate descrie obligațiile statelor în ceea ce privește drepturile omului	BI
2006	Cheie 123	Poate explica faptul că drepturile omului au un caracter universal, inalienabil și indivizibil	Intermediar
2007	Cheie 124	Poate reflecta în mod critic asupra relației dintre drepturile omului, democrație, pace și securitate, într-o lume globalizată	Intermediar
2008	Cheie 125	Poate reflecta în mod critic asupra cauzelor care stau la baza încălcării drepturilor omului, incluzând rolul stereotipurilor și prejudecăților în procesele care duc la încălcări ale drepturilor omului	Intermediar
2009		Poate reflecta în mod critic asupra provocărilor legate de drepturile omului care există în propria sa comunitate și societate	Intermediar
2010		Poate reflecta în mod critic asupra problemelor legate de drepturile omului și asupra mișcărilor pentru drepturile omului din propria sa țară	Intermediar
2011		Poate reflecta în mod critic asupra drepturilor omului ca și cadru de valori și asupra relației strânse dintre acesta și alte cadre de valori morale, etice și religioase	IA
2012	Cheie 130	Poate descrie diferitele modalități prin care cetățenii pot influența politicile	Avansat
2013	Cheie 131	Poate reflecta în mod critic asupra caracterului evolutiv al cadrului drepturilor omului și asupra dezvoltării continue a drepturilor omului în diferite regiuni ale lumii	Avansat
2014		Poate reflecta în mod critic asupra naturii și scopurilor proceselor politice democratice	Avansat
2015		Poate reflecta în mod critic asupra naturii și scopurilor legislației	Avansat

## 20B. Cunoștințe și înțelegere critică referitoare la cultură, culturi, religii

ID	Cheie nr.	Descriptor	Nivel
2016	Cheie 119	Poate descrie practici culturale de bază (de ex. obiceiuri la masă, practici legate de salut, moduri de adresare, politețe etc.) dintr-o altă cultură	De bază
2017	Cheie 120	Poate reflecta în mod critic asupra faptului că viziunea sa asupra lumii este doar una din multele viziuni asupra lumii	De bază
2018		Poate descrie câteva culturi diferite, mai ales valorile, obiceiurile și practicile obișnuite din acele culturi	De bază
2019		Poate reflecta în mod critic asupra felului în care interacțiunile interculturale pot influența situații și evenimente	BI
2020		Poate descrie ce au în comun și ce diferențe există între diferite tradiții religioase	BI
2021	Cheie 126	Poate explica pericolul generalizării de la comportamente individuale la o întreagă cultură	Intermediar
2022	Cheie 127	Poate reflecta în mod critic asupra simbolurilor religioase, ritualurilor religioase și asupra utilizărilor religioase ale limbajului	Intermediar
2023		Poate explica de ce toate grupurile culturale conțin indivizi care contestă și pun la îndoială semnificații culturale tradiționale	Intermediar
2024		Poate reflecta în mod critic asupra rolului religiilor și al convingerilor non-religioase în societate și în viața publică	Intermediar
2025		Poate explica de ce toate grupurile culturale evoluează și se schimbă constant	IA
2026		Poate explica de ce toate grupurile culturale sunt variabile, diverse și eterogene la nivel intern	IA
2027		Poate analiza variabilitatea care apare în tiparele de comportament în cadrul culturilor	IA
2028		Poate analiza variabilitatea care apare în tiparele de comportament la nivel trans-cultural	IA
2029		Poate reflecta în mod critic asupra felului în care structurile de putere și practicile discriminatorii din cadrul grupurilor culturale operează pentru a restricționa oportunitățile pentru membrii unor grupuri dezavantajate	IA
2030		Poate descrie aspecte cheie referitoare la istoria anumitor tradiții religioase	IA

2031		Poate reflecta în mod critic asupra faptului că e probabil ca expresiile personale ale religiilor să difere de reprezentările standard ale acelor religii care apar în cărți și manuale	IA
2032		Identifică textele cheie și doctrinele cheie ale unor tradiții religioase	IA
2033		Poate descrie caracteristici cheie ale credințelor, valorilor, practicilor și experiențelor indivizilor care practică anumite religii	IA
2034		Poate reflecta în mod critic asupra credințelor, valorilor, practicilor și experiențelor pe care le au persoanele religioase	IA
2035	Cheie 132	Poate explica de ce nu există nici un grup cultural care să aibă caracteristici inerente fixe	Avansat
2036	Cheie 133	Poate explica de ce toate grupurile religioase evoluează și se schimbă constant	Avansat
2037		Poate descrie diversitatea internă a credințelor și practicilor din cadrul fiecărei religii	Avansat

## 20C. Cunoștințe și înțelegere critică referitoare la istorie, mass-media, economii, mediu și sustenabilitate

ID	Cheie nr.	Descriptor	Nivel
2038	Cheie 121	Poate evalua impactul societății asupra lumii naturale, de exemplu, în ceea ce privește creșterea populației, dezvoltarea populației, consumarea resurselor etc.	De bază
2039	Cheie 122	Poate reflecta în mod critic asupra riscurilor asociate cu deteriorarea mediului înconjurător	De bază
2040		Poate reflecta în mod critic asupra interdependenței comunității globale cu privire la mediul înconjurător	De bază
2041		Poate reflecta în mod critic asupra valorilor, comportamentelor și stilurilor de viață care sunt necesare pentru un viitor sustenabil	De bază
2042		Poate reflecta în mod critic asupra nevoii de consum responsabil	De bază
2043		Poate reflecta în mod critic asupra modurilor în care cetățenii și guvernele pot contribui la sustenabilitatea mediului înconjurător	De bază
2044		Poate reflecta în mod critic asupra inegalităților globale	De bază
2045	Cheie 128	Poate descrie efectele pe care le are propaganda în lumea contemporană	Intermediar
2046	Cheie 129	Poate explica felul în care oamenii se pot proteja și apăra de propagandă	Intermediar

2047		Poate explica ce este propaganda	Intermediar
2048		Poate explica ce anume îi face pe oameni vulnerabili la propagandă	Intermediar
2049	Cheie 134	Poate reflecta în mod critic asupra felului în care istoriile sunt deseori prezentate și predate dintr-o perspectivă etnocentrică	Avansat
2050	Cheie 135	Poate explica economiile naționale și felul în care procesele economice și financiare influențează funcționarea societății	Avansat
2051		Poate reflecta în mod critic asupra caracterului fluid al istoriei și asupra felului în care interpretările trecutului variază de-a lungul timpului și culturilor	Avansat
2052		Poate reflecta în mod critic asupra diverselor relații din perspective diferite cu privire la forțele și factorii istorici care au dat formă lumii contemporane	Avansat
2053		Poate reflecta în mod critic asupra felului în care conceptul de cetățenie a evoluat în diferite moduri, în diferite culturi, de-a lungul timpului	Avansat
2054		Poate prezenta diverse relații din diferite perspective cu privire la forțele și factorii istorici care au dat formă lumii contemporane	Avansat
2055		Poate reflecta în mod critic asupra proceselor de investigație istorică	Avansat
2056		Poate reflecta în mod critic asupra aspectelor etice asociate cu globalizarea	Avansat
2057		Poate reflecta în mod critic asupra interdependenței economice a comunității globale	Avansat
2058		Poate reflecta în mod critic asupra legăturilor dintre procesele economice, sociale, politice și de mediu	Avansat
2059		Poate explica impactul pe care alegerile personale, acțiunile politice și modelele de consum îl pot avea în alte părți ale lumii	Avansat





## Capitolul 3

# Procesul de dezvoltare, testare și scalare a descriptorilor

**O** sursă majoră de inspirație pentru dezvoltarea descriptorilor de CCD a fost munca anterioară desfășurată în dezvoltarea descriptorilor pentru Cadru European Comun de Referință pentru Limbi (CECRL)..

Având în vedere experiența fructuoasă în ceea ce privește elaborarea descriptorilor pentru CECRL, a fost demarat un proces similar de formulare, testare și scalare a descriptorilor de competențe pentru acest Cadru de Referință. Procesul s-a desfășurat în mai multe etape:

1. Definirea criteriilor pentru formularea descriptorilor.
2. Formularea unui set mai mare de descriptori inițiali.
3. Selectarea descriptorilor pe baza feedback-ului primit de la experți și profesioniști din domeniul educației.
4. Pilotarea descriptorilor selectați în diferite contexte educaționale în Europa.
5. Scalarea descriptorilor pe diferite niveluri de competență.

## Definirea criteriilor pentru formularea descriptorilor

---

Pe baza experienței cu CECRL, următoarele criterii au fost identificate ca relevante pentru formularea descriptorilor:

- i. **Concizie.** Descriptorii nu trebuie să fie lungi, ci mai degrabă scurți, fără a depăși 25 de cuvinte în mod ideal.
- ii. **Formulare afirmativă.** Fiecare descriptor trebuie să exprime o abilitate sub forma unor enunțuri afirmative (de ex. poate, exprimă, sprijină) și nu negative (de ex. nu poate, nu reușește, e limitat). Acest lucru face posibil ca un profesor să poată spune „Da, această persoană poate face asta/are această (valoare, atitudine, abilitate, cunoștință, înțelegere)” sau „Nu, această persoană nu poate face asta/nu are această (valoare, atitudine, abilitate, cunoștință, înțelegere)”.
- iii. **Claritate.** Fiecare descriptor trebuie să fie transparent, să nu fie exprimat în jargon, și să fie scris folosind o gramatică simplă.
- iv. **Independență.** Fiecare descriptor trebuie să fie independent față de ceilalți descriptori. Cu alte cuvinte, fiecare descriptor nu poate avea sens doar în funcție de formularea altor descriptori din set. De aceea, în formularea descriptorilor se evită folosirea aceleiași afirmații de mai multe ori pentru a forma un set prin simpla substituire a unui calificativ (cuvânt sau expresie) din cadrul afirmațiilor (de ex. slab/moderat/bun, câțiva/mulți/foarte mulți, destul de larg/foarte larg), pentru că acest lucru ar însemna că nu sunt independenți unii față de alții.
- v. **Precizie.** Fiecare descriptor trebuie, de asemenea, să descrie comportamente sau realizări concrete care să indice dacă o persoană are sau nu valoarea, atitudinea, abilitatea, cunoștința sau înțelegerea respectivă.

## Formularea unui set mai mare de descriptori inițiali

---

A fost folosită o varietate de resurse pentru dezvoltarea unui set de descriptori inițiali, inclusiv scalări, materiale educaționale, cercetări, documente de politici existente, care conțin fie itemi scalați fie scurte afirmații descriptive care ar putea fi extrase, reformulate și folosite sub formă de descriptori sau afirmații care descriu realizări pentru cele 20 de competențe cuprinse în modelul Cadrului de Referință. În total, au fost folosite 98 de documente sursă în acest proces. Dintre acestea, unele surse nu au permis extragerea directă de descriptori, dar au furnizat în schimb informații utile privind aspecte de competențe care ar trebui avute în vedere în formularea descriptorilor și au fost, de asemenea, folosite pentru a asigura faptul că întreaga sferă a fiecărei competențe este cuprinsă adecvat în descriptorii care urmau să fie elaborați. Afirmațiile descriptive și itemii scalați incluși în aceste surse au fost extrași și reformulați pentru a construi afirmații de sine stătătoare care ar putea servi ca descriptori. Pe lângă aceștia, au fost concepuți descriptori noi pentru acele competențe din model pentru care au fost găsite destul de puține afirmații sau itemi scalați. De asemenea, au fost concepuți descriptori noi și acolo unde s-a considerat că anumite aspecte importante ale competențelor individuale nu au fost acoperite suficient de descriptorii compilați.

Numărul de descriptori posibili formulați astfel a fost de 2085. Aceștia au fost apoi supuși unei analize critice pentru a verifica dacă îndeplinesc cele cinci criterii



menționate mai sus, realizate de doi experți care au lucrat împreună. După acest proces, au fost păstrați 1371 de descriptori preliminari care au intrat într-un proces de selecție.

## Selectarea descriptorilor

---

Membrii grupului de experți care a elaborat Cadrul de Referință au fost rugați să ofere feedback pentru fiecare din cei 1371 de descriptori inițiali și să îl evalueze pe fiecare cu privire la: relevanța sa pentru competența țintă, claritate, independență față de alți descriptori, dacă descrie un comportament concret care poate fi observat într-un context educațional și importanța sa pentru evaluarea competenței țintă. În urma acestui proces, au fost păstrați 990 de descriptori care au fost evaluați pozitiv de grupul de experți.

Acești 990 de descriptori au fost apoi trimiși pentru feedback suplimentar către profesioniști din domeniul educației din 15 țări din Europa, folosind un chestionar online disponibil în zece limbi. Chestionarul le cerea profesorilor, formatorilor și altor categorii de profesioniști din domeniul educației să atribuie descriptorii competențelor relevante la care se referă (pentru a se asigura că fiecărui descriptor îi corespunde în mod clar o singură competență), să evalueze descriptorii în funcție de trei criterii (claritate, caracterul concret și observabilitatea într-un context educațional), să evalueze utilitatea fiecărui descriptor pentru diferite niveluri de educație, să ofere feedback referitor la formularea descriptorilor. Numărul profesioniștilor din domeniul educației care au furnizat feedback a fost de 1236, iar pe baza acestuia, au fost păstrați pentru următoarea etapă 559 de descriptori care au fost evaluați pozitiv și au fost relaționați în mod corect cu competența pentru care au fost concepuți.

## Pilotarea descriptorilor

---

Cei 559 de descriptori selectați au fost apoi supuși unei pilotări în diferite contexte educaționale cu elevi. Pentru a respecta cerințele statistice și a menține în același timp un număr ușor de gestionat de eșantioane, dar și pentru a asigura relevanța descriptorilor pentru elevi, au fost implicați doar elevi de la 9 ani în sus.

Procesul de pilotare a avut trei obiective:

1. Validarea descriptorilor în contexte educaționale concrete.
2. Eliminarea descriptorilor care nu pot fi folosiți în mod constant în practică.
3. Scalarea descriptorilor prin asocierea lor cu diferite niveluri de competență.

Acest proces a fost susținut de 858 de profesori din 16 țări, care lucrează în diferite contexte socioculturale, precum și în diferite tipuri de sisteme de educație. Cu sprijinul autorităților educative din aceste țări, profesorii au fost pregătiți în mod special pentru acest proces în cadrul unor ateliere de formare, după care au primit sarcina de a verifica validitatea unui număr limitat de descriptori (între 181 și 194). În acest scop, au fost rugați să observe comportamentul unui elev în contextul unei serii de activități relevante și să folosească descriptorii în cursul acestui proces de observare indicând dacă elevul prezintă sau nu comportamentul specific descris de fiecare descriptor. Apoi, profesorii au trebuit să prezinte rezultatele și să ofere feedback cu privire la ușurința cu care au folosit descriptorii în practică, prin intermediul

unui chestionar online disponibil în mai multe limbi. Au fost primite peste 250 de răspunsuri pentru fiecare din cei 559 de descriptori care au fost supuși pilotării, suficiente pentru a obține rezultate ferme și valide în procesarea statistică a datelor.

## Scalarea descriptorilor pe diferite niveluri de competență

---

Datele obținute au fost procesate folosind o metodologie bazată pe teoria răspunsului la itemi (analiza Rasch). Această analiză permite ordonarea itemilor (în cazul nostru, descriptorii de competențe) în funcție de gradul de dificultate pe o dimensiune dată (în cazul nostru, elementul de competență relevant din modelul Cadrului de Referință). O astfel de analiză generează informații pe baza cărora se poate decide: (a) dacă un descriptor specific este potrivit pentru elementul de competență corespunzător (adică, dacă el reprezintă o descriere potrivită a acelei competențe); (b) nivelul de competență căruia îi corespunde descriptorul.

Scalarea descriptorilor este o problemă sensibilă și trebuie abordată cu maximă rigoare științifică pentru a furniza referințe valide, utile și de încredere pentru munca viitoare. Datele obținute prin intermediul chestionarelor multilingve online au fost procesate folosind un program de calculator specializat și au fost supuse unei analize calitative.

Rezultatul a fost că 447 de descriptori din cei 559 care au trecut prin procesul de pilotare au fost validați ca fiind utili. Pe lângă aceasta, unii dintre ei au putut fi asociați în mod clar cu unul dintre cele trei niveluri de competență (de bază, intermediar și avansat), în vreme ce alții, deși valizi, se situau între nivelul de bază și cel intermediar sau între nivelul intermediar și cel avansat.

Din tot setul de descriptori validați și pe baza datelor statistice și analizei calitative, au fost identificați 135 de descriptori cheie. Intenția inițială a fost ca pentru fiecare competență să se identifice doi descriptori pentru fiecare dintre cele trei niveluri. Totuși, analiza făcută a impus câteva excepții de la această regulă: situații cu trei descriptori cheie per nivel în cazul unor competențe, un număr mai mare de descriptori cheie per nivel pentru componenta „cunoștințe și înțelegere critică referitoare la lume” și doar un descriptor cheie valid pentru un nivel de competență în cazul a trei competențe.



## Concluzii

---

**T** Descriptorii dezvoltăți reprezintă o resursă esențială pentru cei care doresc să folosească Cadrul de Referință în contexte educaționale, deoarece aceștia contribuie la operaționalizarea competențelor conținute în modelul Cadrului de Referință în ceea ce privește comportamentele concrete pe care le-ar putea manifesta elevii.

Descriptorii pot fi folosiți în multe scopuri. De exemplu, ei reprezintă un set de instrumente pentru cei care trebuie să conceapă, implementeze și evalueze activități de învățare și inițiative educaționale pentru a dezvolta competențele pentru cultură democratică ale elevilor. Este recomandat ca profesioniștii din domeniul educației care doresc să folosească descriptorii în aceste scopuri specifice să citească Capitolele 1 și 2 despre pedagogie și elaborarea curriculei din Volumul 3 al acestei publicații. De asemenea, descriptorii pot fi folosiți pentru a sprijini evaluarea nivelului actual de competență al elevilor pentru a identifica arii de dezvoltare ulterioară sau pentru a sprijini evaluarea nivelului la care s-a ajuns după o perioadă de învățare. Pentru profesioniștii din domeniul educației care doresc să folosească descriptorii pentru oricare din aceste scopuri este recomandat să citească și Capitolul 3 despre evaluare din Volumul 3. De asemenea, utilizatorii descriptorilor sunt sfătuiți să citească și secțiunea din Capitolul 7 al Volumului 1 despre felul în care descriptorii ar trebui și – chiar mai important – nu ar trebui să fie folosiți.



## Lecturi suplimentare

---

- Bond T. G. and Fox C. M. (2015), *Applying the Rasch model: fundamental measurement in the human sciences* (3rd edn), Routledge, New York.
- Council of Europe (2001), *Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment* (CEFR), Cambridge University Press, Cambridge, available at [www.coe.int/t/dg4/linguistic/source/framework\\_en.pdf](http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/source/framework_en.pdf), accessed 16 December 2017.
- Kennedy D., Hyland A. and Ryan N. (2007), "Writing and using learning outcomes: a practical guide", in Froment E. et al. (eds), *EUA Bologna handbook – Making Bologna work*, Article C 3.4-1, Raabe Verlag, Berlin.
- North B. (2000), *The development of a common framework scale of language proficiency*, Peter Lang, New York.
- North B. and Schneider G. (1998), "Scaling descriptors for language proficiency scales", *Language Testing* Vol. 15, No. 2, pp. 217-63.

# Sales agents for publications of the Council of Europe

## Agents de vente des publications du Conseil de l'Europe

### BELGIUM/BELGIQUE

La Librairie Européenne -  
The European Bookshop  
Rue de l'Orme, 1  
BE-1040 BRUXELLES  
Tel.: + 32 (0)2 231 04 35  
Fax: + 32 (0)2 735 08 60  
E-mail: [info@libeurop.eu](mailto:info@libeurop.eu)  
<http://www.libeurop.be>

Jean De Lannoy/DL Services  
c/o Michot Warehouses  
Bergense steenweg 77  
Chaussée de Mons  
BE-1600 SINT PIETERS LEEUW  
Tel.: + 32 (0)2 706 52 27  
E-mail: [jean.de.lannoy@dl-servi.com](mailto:jean.de.lannoy@dl-servi.com)  
<http://www.jean-de-lannoy.be>

### CANADA

Renouf Publishing Co. Ltd.  
22-1010 Polytek Street  
CDN-OTTAWA, ONT K1J 9J1  
Tel.: + 1 613 745 2665  
Fax: + 1 613 745 7660  
Toll-Free Tel.: (866) 767-6766  
E-mail: [order.dept@renoufbooks.com](mailto:order.dept@renoufbooks.com)  
<http://www.renoufbooks.com>

### CROATIA/CROATIE

Robert's Plus d.o.o.  
Marasovičeva 67  
HR-21000 SPLIT  
Tel.: + 385 21 315 800, 801, 802, 803  
Fax: + 385 21 315 804  
E-mail: [robertsplus@robertsplus.hr](mailto:robertsplus@robertsplus.hr)

### CZECH REPUBLIC/ RÉPUBLIQUE TCHÈQUE

Suweco CZ, s.r.o.  
Klecakova 347  
CZ-180 21 PRAHA 9  
Tel.: + 420 2 424 59 204  
Fax: + 420 2 848 21 646  
E-mail: [import@suweco.cz](mailto:import@suweco.cz)  
<http://www.suweco.cz>

### DENMARK/DANEMARK

GAD  
Vimmelskafte 32  
DK-1161 KØBENHAVN K  
Tel.: + 45 77 66 60 00  
Fax: + 45 77 66 60 01  
E-mail: [reception@gad.dk](mailto:reception@gad.dk)  
<http://www.gad.dk>

### FINLAND/FINLANDE

Akateeminen Kirjakauppa  
PO Box 128  
Keskuskatu 1  
FI-00100 HELSINKI  
Tel.: + 358 (0)9 121 4430  
Fax: + 358 (0)9 121 4242  
E-mail: [akatilauus@akateeminen.com](mailto:akatilauus@akateeminen.com)  
<http://www.akateeminen.com>

### FRANCE

Please contact directly /  
Merci de contacter directement  
Council of Europe Publishing  
Éditions du Conseil de l'Europe  
F-67075 STRASBOURG Cedex  
Tel.: + 33 (0)3 88 41 25 81  
Fax: + 33 (0)3 88 41 39 10  
E-mail: [publishing@coe.int](mailto:publishing@coe.int)  
<http://book.coe.int>

Librairie Kléber  
1, rue des Francs-Bourgeois  
F-67000 STRASBOURG  
Tel.: + 33 (0)3 88 15 78 88  
Fax: + 33 (0)3 88 15 78 80  
E-mail: [librairie-kleber@coe.int](mailto:librairie-kleber@coe.int)  
<http://www.librairie-kleber.com>

### NORWAY/NORVÈGE

Akademika  
Postboks 84 Blindern  
NO-0314 OSLO  
Tel.: + 47 2 218 8100  
Fax: + 47 2 218 8103  
E-mail: [support@akademika.no](mailto:support@akademika.no)  
<http://www.akademika.no>

### POLAND/POLOGNE

Ars Polona JSC  
25 Obroncow Street  
PL-03-933 WARSZAWA  
Tel.: + 48 (0)22 509 86 00  
Fax: + 48 (0)22 509 86 10  
E-mail: [arspolona@arspolona.com.pl](mailto:arspolona@arspolona.com.pl)  
<http://www.arspolona.com.pl>

### PORTUGAL

Marka Lda  
Rua dos Correios 61-3  
PT-1100-162 LISBOA  
Tel: 351 21 3224040  
Fax: 351 21 3224044  
E mail: [apoio.clientes@marka.pt](mailto:apoio.clientes@marka.pt)  
[www.marka.pt](http://www.marka.pt)

### RUSSIAN FEDERATION/ FÉDÉRATION DE RUSSIE

Ves Mir  
17b, Butlerova ul. - Office 338  
RU-117342 MOSCOW  
Tel.: + 7 495 739 0971  
Fax: + 7 495 739 0971  
E-mail: [orders@vesmirbooks.ru](mailto:orders@vesmirbooks.ru)  
<http://www.vesmirbooks.ru>

### SWITZERLAND/SUISSE

Planetis Sàrl  
16, chemin des Pins  
CH-1273 ARZIER  
Tel.: + 41 22 366 51 77  
Fax: + 41 22 366 51 78  
E-mail: [info@planetis.ch](mailto:info@planetis.ch)

### TAIWAN

Tycoon Information Inc.  
5th Floor, No. 500, Chang-Chun Road  
Taipei, Taiwan  
Tel.: 886-2-8712 8886  
Fax: 886-2-8712 4747, 8712 4777  
E-mail: [info@tycoon-info.com.tw](mailto:info@tycoon-info.com.tw)  
[orders@tycoon-info.com.tw](mailto:orders@tycoon-info.com.tw)

### UNITED KINGDOM/ROYAUME-UNI

The Stationery Office Ltd  
PO Box 29  
GB-NORWICH NR3 1GN  
Tel.: + 44 (0)870 600 5522  
Fax: + 44 (0)870 600 5533  
E-mail: [book.enquiries@tso.co.uk](mailto:book.enquiries@tso.co.uk)  
<http://www.tsoshop.co.uk>

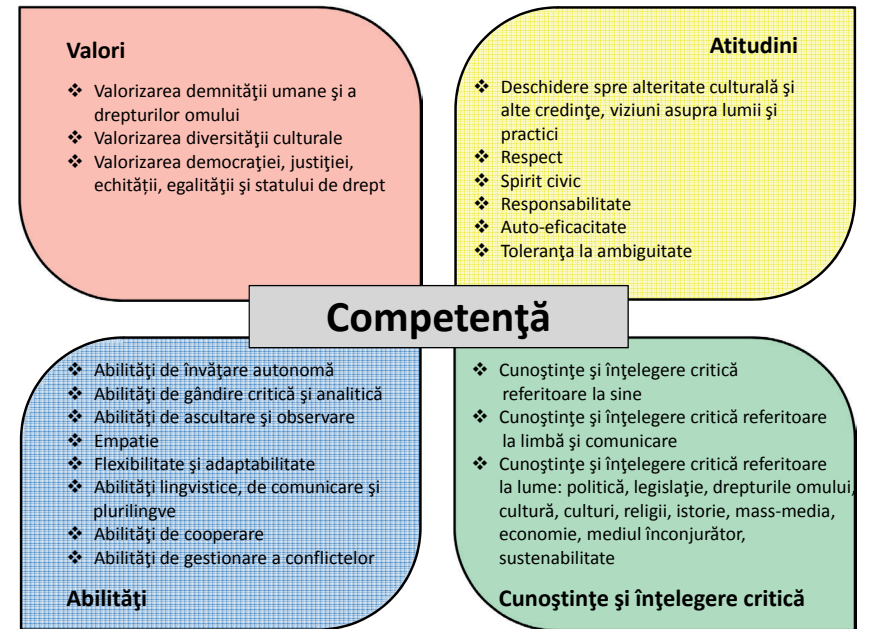
### UNITED STATES and CANADA/ ÉTATS-UNIS et CANADA

Manhattan Publishing Co  
670 White Plains Road  
USA-10583 SCARSDALE, NY  
Tel: + 1 914 472 4650  
Fax: + 1 914 472 4316  
E-mail: [coe@manhattanpublishing.com](mailto:coe@manhattanpublishing.com)  
<http://www.manhattanpublishing.com>

Council of Europe Publishing/Éditions du Conseil de l'Europe  
F-67075 STRASBOURG Cedex

Tel.: + 33 (0)3 88 41 25 81 – Fax: + 33 (0)3 88 41 39 10 – E-mail: [publishing@coe.int](mailto:publishing@coe.int) – Website: <http://book.coe.int>  
60 ► Cadrul de Referință al Competențelor pentru Cultură Democratică

## Modelul competențelor pentru cultură democratică







Consiliul Europei promovează și protejează drepturile omului, democrația și statul de drept. Aceste principii sunt fundamentul societăților și sistemelor politice europene de zeci de ani, dar ele trebuie menținute și sprijinite, în special pe timp de criză economică și politică.

Majoritatea persoanelor sunt de acord că democrația este o formă de guvernare de către popor sau în numele poporului și că nu ar putea funcționa fără instituții care să asigure alegeri regulate, libere și corecte, decizia majorității și responsabilizarea celor care guvernează. Totuși, aceste instituții nu pot funcționa dacă cetățenii înșiși nu se implică activ și nu dau dovadă de angajament față de valorile și atitudinile democratice. Educația are un rol esențial în acest sens, iar acest Cadru de Referință sprijină sistemele de educație în procesul de predare, învățare și evaluare a competențelor pentru cultură democratică și oferă o direcție coerentă gamei largi de abordări folosite.

Acest al doilea volum conține descriptorii de competențe pentru cultură democratică prezentați în primul volum. Acești descriptori au menirea de a ajuta profesioniștii din domeniul educației să identifice rezultate ale învățării, nivelul de competență atins după o perioadă de învățare și ariile de dezvoltare ulterioară. Mai multe îndrumări cu privire la implementarea Cadrelor de Referință sunt oferite în volumul trei.

RO

[www.coe.int](http://www.coe.int)

Consiliul Europei este cea mai importantă organizație care activează în domeniul drepturilor omului de pe continent. Este formată din 47 de state membre, dintre care 28 sunt membre ale Uniunii Europene. Toate statele membre ale Consiliului Europei au aderat la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, un tratat conceput pentru a proteja drepturile omului, democrația și statul de drept. Curtea Europeană a Drepturilor Omului supraveghează implementarea Convenției în statele membre.

**Volumul 2 dintr-un set de trei volume.**

**Nu se vinde separat.**